

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

229362

229361

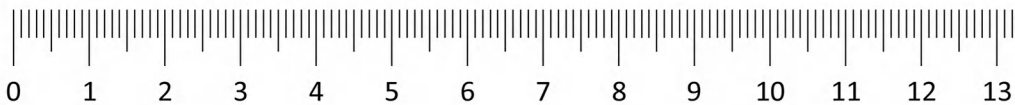
INKUNABULY

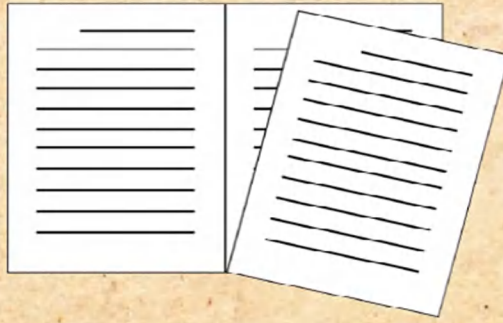
Lymml.

19
18
17
16
15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
0

Incipit libellus de modo
confitendiet penitendi.

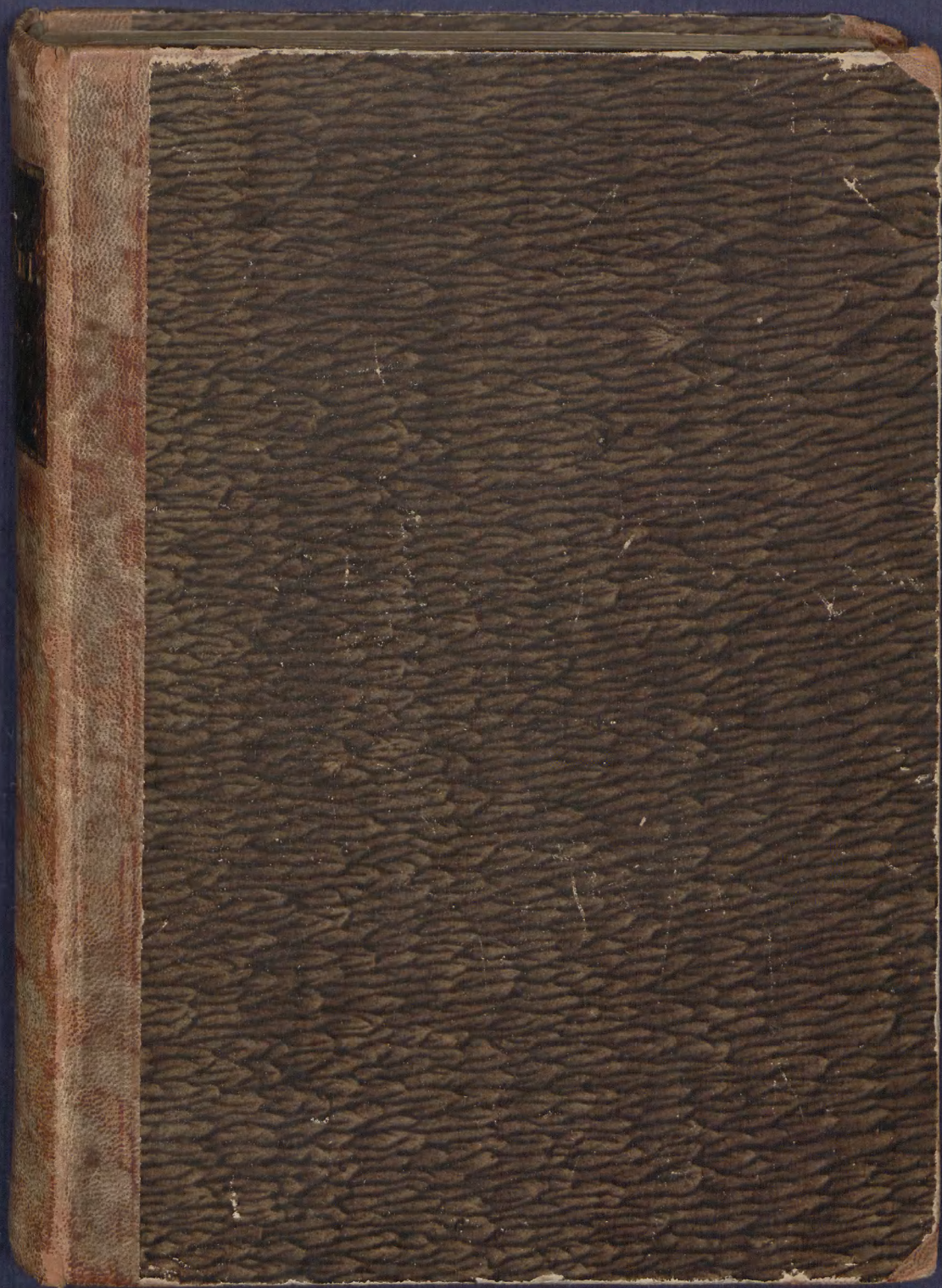
W woluminie kolejno współprawne sygnatury:

SD 41763 I

Inc. 375

SD 41764 I

Inc. 375a

Incipit libellus de modo
confitendi et penitendi.

~~SI) 41465~~

Inc. 375a

1424331

(N)

Poenitentionarius

Poeniteas cito [Decenter: Richard Raffroct,
non ante 24 III 1500]

C 4296, ILC 1631, IDL 3286

qwm 13732

¶ Quidam fructuosus libellus de modo confiten-
di et penitendi feliciter incipit

Penitiam agas. i. velociter o p qñ
D^o Eniteas cito peccator cum sit
misericors scz christus
misericors Iudex
Presens libellus ē tractās de pñia siue de mō
penitēdi tanqz de subiecto Et diuidit in duas
ptes principales In qz pma determinat autor
de pñia put respicit penitēte In scda pte determinat autor de pñia put
respicit p̄fessore. scda ibi Cōfessor dulcis Prima adhuc diuidit in tres
ptes. nam pmo autor ponit qdā documēta gñalia Scdo spēaliter de-
clarat de p̄ritōe. 7 tercio de p̄fessōe. 7 etiā interponit aliqua de satisfac-
tōe. scda ibi Vñ p̄ctā scia ibi Vera sit integra Dicit pmo sic D p̄ctōs
facias cito pñiam. 7 seqtur causa qz iudex scz christus est misericors.

Circa textum
dubitatur

Primo quid sit penitentia
Secundo unde dicitur penitentia
Tercio quomplex est penitentia
Quarto quid proficiat penitentia
Quinto quare penitentia debet fieri cito.
Sexto quō appareat qz deus est misericors

¶ Ad primum respondet qz penitētia scdm Ambrosium sic diffinitur
Pñia est p̄crita mala deplāgere 7 plāgenda iterz nō pmittere. Vel fm
Gregorium. Pñia est peccati cōmissi cū intima cordis cōtritione 7 la-
chrymarum effusione emēdatio Et trahitur hec diffinitio ex dictis be-
ati Augustini dicentis qz peccatum nō dimittitur nisi plena contritio
cum satisfactione operum cōsequatur Vel scdm Gregorium Penitē-
tia est ante acta peccata deslere. 7 iterum flenda non cōmittere. Ex quibz
diffinitōibus Primo sequit qz penitētia est solum pro p̄ctis. Se-
cūdo sequit qz pñia est solum pro p̄ctis cōmissis 7 nō cōmittēdis Tercio
sequit qz ad pñiam sequit dolor de p̄ctis Quarto sequit qz ad veram
pñiam requirit intētio ampli⁹ nō peccādi **¶** Ad secundum dubium
dicit qz hoc nomē pñia dīz quasi penē tenētia. qz sine pena 7 dolore nun-
qz fit p̄fecta pñia. **¶** Ad tercium dīz qz pñia multipliciter diuidit Pri-
mo in interiorem tm. que est de iure naturali. 7 in exteriorē que est ad
arbitrium hominis Secūdo diuidit pñia in solennē publicā 7 pua

¶ ū

tam Solennis pñia ē que imponitur ab epō vel vicario suo ⁊ que sit cū
 solemnitatibus ecclesie. Publica ē que sit in facie ecclesie s; nō cū solē
 nitatibus ecclesie vt peregrinatiōes scdm aliquē modum specialē scilicet
 er cum nudis pedib⁹ vel discoopto capite Primata pñia est que secretē
 fit vel fieri p̄t vt legere orōnes dare elemosynas ieiunare corpus castiga
 re et sic de alijs Tercio distinguitur in liberam et coactam Libera est
 quam quis libere faciet et illa est pprie sacramentum Coacta ad quam
 quis cogit sicut fit in iudicio seculari p fore factis ⁊ illa nō ē pprie sa
 cramentū Quarto distinguit pñia in actualē ⁊ habitualē Actualis est q̄
 homo actualiter satisfaciē pro pctis cōmissis ⁊ ad illā non quibet hō
 tenet s; solus pctōr Habitualis est quedā detastatio vel displicentia de
 peccato cōmissio s; si sit cōmissum vel qd possit cōmitti si nō sit p̄mis
 sum et ad illam quibet hō tenet siue sit in pctō siue non

Ad quartā rñdetur s̄m sc̄m. Thomam q̄ p pñiam absoluitur pec
 cator a pctō restituit ecclesie reconciliat christo bonis spiritualib⁹ dicit
 de filio diaboli filius dei efficit ⁊ paradysus aperit ei Itē pñia angelos le
 tificat ipios iustificat amissa bona renocat ⁊ ad vitam eternā inuitat.

Quintum rñdetur q̄ pñia multis de causis debet fieri cito Prima
 est q̄ dñi expectauimus Secunda ē q̄ ad magna vocamur s; ad eter
 nam gloriam Tercia ne ab eternis nuptijs excludamur p̄t exemplari
 ter in enāgelio de quib⁹ fatuis ḡginibus Quarta ne ab hostib⁹ impedi
 amur Quinta ppter penas compellentes Sexta ne blāde decipiamur
 vt auis per aucipem piscis p piscatorem Se prima ne morte preuenia
 mur Octaua ne consuetudinē teneamur Cōsuetudo em̄ est altera natu
 ra Ad sextum rñdet q̄ in multis apparet dei misericordia q̄ s̄m san
 ctū Thomā Dñs peccatores libēter expectat benigne recipit vlsci dis
 simulat a periculis liberat gratiā donat datam multiplicat multiplica
 tam conseruat conseruatā in coelo nunciat offensa dimittit. pcti post
 remissionē nō memitt errātes ad se reducit euntes ad se cōducit cadētes
 erigit stānes tenere nō desinit ⁊ finalr p̄seuerātes in gloria inducit.

i. sepiētia i. spes ⁊ i. obseruāda a te pctōre

Et sunt hec quinq; tenenda tibi.

remissiōis pctōr cōtritiō cordis. i. cōfessio peccati

Spes venie cor cōtritum. cōfessio culpe

i. satisfactio p̄ualis

i. vitatio peccati;

Pena satisfaciēs. et fuga nequicie

Consequēter in ista parte auctor magis specialr determinat doctrinā

predictam ⁊ hoc p^o doctrinas speciales Et diuidit ista ps nam p^omo oñ
dit q^{uod} sunt necēria faciēti veram pñiam Secūdo ostēdit q^{uod} sunt sibi vti
lia. ibi Sperne voluptates. Prima adhuc diuidit in duas. nam p^omo
ostēdit q^{uod} debet penitēs necērio tenere respectu sui. Secūdo respectu p^{ro}p^{ri}i
mi. ibi Ut dimittaris Dicit p^omo sic. q^{uod} hec quinq^{ue} sunt tibi tenenda in
perfecta pñia scz spes. venie. cōtritiō cordis. confessio oris. ac p^{ro}ptōrum
confessio ⁊ fuga peccatorum

Circa textum
dubitatur

Primo quid sit spes

Secundo quomplex sit spes

Tercio quid sit contritio

Quarto quid sit confessio

Quinto quomplex sit confessio

Sexto q^{uod} sit satisfactio. ⁊ q^{uod} sunt satisfactioes

¶ Ad p^omū m^odet q^{uod} spes sic describit^{ur}. Spes est certa expectatio future
beatitudinis ex dei grā ⁊ meritis p^{ro}p^{ri}is pueniēs. vel sic. Spes est auda
cia mētis delargitate dei cōcepta habendi vitam eternam p bona merita
Ex q^{uod} diffinitōibus p^omo sequit^{ur} q^{uod} nō est spes de p^{re}terito. nec p^{ro}p^{ri}e de
p^{re}teriti vt p^{ri}us est. s^{ed} solū de futuro Secūdo sequit^{ur} q^{uod} nō est p^{ro}p^{ri}e spes de
malo. s^{ed} t^{em}p^{or}e de bono. Tercio sequit^{ur} q^{uod} nō de quolibet bono est p^{ro}p^{ri}e spes
sed solum de futura beatitudine.

¶ Ad scd^om m^odet q^{uod} duplex est spes. scz spes suffragior^{um} q^{uod} fit resp^{ect}u bea
tor^{um}. ⁊ spes pñie vel p^{ro}p^{ri}e autoritatis q^{uod} fit resp^{ect}u dei. vñ saluati non hñt
spem nec etiā dānati. sed solū hoies in eccl^{esi}a militāti p^{ro}p^{ri}e hñt spem. ⁊ eti
am aīei purgatorio exītes. vñ illa spes q^{uod} fit resp^{ect}u dei ē triplex scz spes
venie p p^{ro}ptōr^{um} remissionē. de qua intelligit l^{it}erā. spes grē p diuine grē sus
ceptionē. ⁊ spes glē p p^{ro}secutionē eternor^{um} gaudiōr^{um}

¶ Ad tercū dubiū m^odet q^{uod} cōtritiō sic describit^{ur} Contritio ē dolor
volūtariē assumptus p p^{ro}ptis cum pposito cōfite^{re}di ⁊ satisfaciendi. Et
differt^{ur} p^{ro}tritiō ⁊ attritio. nam attritio est q^{uod}dā displicētia de p^{ro}ptō com
missio. s^{ed} nō est p^{ro}fecta. Sed cōtritiō est p^{ro}fecta displicētia. vñ de nō quilibet
dolor est p^{ro}tritiō p^{ro}ut p^{ro}tritiō hic capit^{ur} imo nec quilibet dolor p p^{ro}ptis ē
cōtritiō Un duplex est dolor p p^{ro}ptis. quidā est naturalis. ⁊ ille non est
meritorius q^{uod} hoc p^{ro}cedit ex dictamie recte rōnis Alius ē voluntarius
et actualis qui p^{ro}cedit ex voluntate libere assumente dolorem cum p^{ro}po
posito confitendi ⁊ satisfaciendi

¶ Ad quartū m^odet q^{uod} p^{ro}fectio sic describit^{ur} scd^om Augustinū. Cōfessio ē
sermo p quē morbus latens spe venie aperitur Item sic fm Gregoriū
Cōfessio est p^{ro}ptōr^{um} detectio Sed fm aliquos Cōfessio est ap^{er}tissima co
ram sacerdote peccatorum declaratio.

Ad quintū m̄det q̄ duplex est cōfessio quedam est mētalīs q̄ fit soli deo. z illa ē de iure naturali Alia est vocalis q̄ fit hōi ex ore z illa ē de iure politico siue ordinato

Ad sextum z vltimū m̄det q̄ satisfactio siue satisfactio s̄m Augustinū sic describit Satisfactio vel satisfactio est causas p̄tōz extinguere v̄l exstirpare z eoz suggestiōib⁹ .i. malis instigatōib⁹ aditum. i. accessus nō indulgere. sic q̄ hō habeat firmū p̄positū p̄ctā p̄fessa nūq̄ cōmittere ne q̄ qua alia Et sunt p̄tes satisfactōis duplices. q̄ quedam sunt p̄ncipales z sunt tres. scz orō. ieiunū. z elemosyna. z q̄dā sunt secūdarie z minus p̄ncipales. vt sunt peregrinatōes. vigilie castigatiōes. discipline et huiōi Et ille p̄tes secūdarie reducūtur ad p̄ncipales nam omnia carnē affligentia reducuntur ad ieiunium. omnia vero spūalia ad orōnem. et opa misericordie ad elemosynam finaliter sciendum q̄ duplex est fuga scz fuga fugiēdi. z s̄m hoc dī a fuga as are. vel fugio is re. z vtrāq̄ fugam habebit penitens. habebit em̄ fugam fugandi p̄ctā. z hoc p̄fessorē. Secūdo habebit fugam fugēdi respectu p̄cti cōmittendi vel illius qd̄ v̄ssit cōmitti. i. habere firmū p̄positum amplius nō faciendi hoc p̄ctm̄ nec aliqd̄ simile

vt p̄ctā tua dimittant tibi malefactorib⁹ tuis tibi facta indulge
Vt dimittaris alijs peccata remitte
hoib⁹ emendabis hoies ip̄m offendisse confiteris
Hiscq̄ satisfacias quos te lesisse fateris

In ista p̄ticula on̄dit autor q̄ sunt necēria penitēti resp̄cū p̄mi Et p̄mit duas doct̄rias dicēs q̄ tu p̄ctōz q̄ facis l̄ facē vis p̄nam dēs res mittere alijs q̄ tibi malefecerūt Secūda doct̄ria ē q̄ satisfacies ill' q̄b⁹ tu ma

Primo quid sit peccatum (lesecisti

Secūdo q̄ sit dīa inter p̄ctm̄ z delictum

Tercio a quo z vbi incepit p̄ctm̄

Circa textum

Quarto qualiter homo cecidit in p̄ctm̄.

dubitatur

Quinto vtz damnati in inferno p̄nt peccare

Sexto quare debemus remittere malefactorib⁹
bus nostris peccatum

Ad p̄mū dubiū m̄det q̄ p̄ctm̄ s̄m Augustinū sic describit P̄ctm̄ est volūtas retinēdi vel cōsequendi qd̄ iusticia vetat Vel s̄m eundem P̄ctatum est sp̄reto naturali hōno z immutabili. reb⁹ mutabilib⁹ adherere Vel s̄m eundem P̄ctm̄ est omne dēn vel factum vel concupitū cōtra legem dei Item s̄m Ambro. P̄ctm̄ est p̄uicatio legis diuine z inobediētia p̄ceptoz dei. Ex istis diffinitiōibus sequit' Primo q̄ p̄ctm̄ p̄m

cipaliter est in voluntate mala vel ex ea pcedit ꝛ voluntariū. Un̄ d̄t Seneca q̄ omne pctm̄ est actio voluntaria. Secundo sequit̄ q̄ pctm̄ est contra iusticiā ex eo q̄ pnia pcedit ex dictamie iusticie Tercio sequitur q̄ iuste peccatoꝝ p pctis meretur penas qz nullus est pprie iuste puniendus nisi pro actione mala nec etiā premiāndus nisi p actōe bona. Quarto sequitur q̄ omne pctm̄ sit contra legem vel pcepta dei Qui to sequitur q̄ in omni peccato et precipue mortali est dimissio dei ꝛ ad belio rerum mutabilium.

Ad secundum r̄ndet̄ q̄ pctm̄ duobus modis committitur scz faciēdo malū et dimittēdo bonum ꝛ p̄mū pprie dicit̄ pctm̄ fm̄ vero delictū quasi derelictū Alia differentia est quia delictum est ignorat̄ ꝛmissum Sed pctm̄ est scienter ꝛmissum Ista tamē d̄ā non obstant̄ te vnum sepe ponitur pro reliqua.

Ad terciū r̄ndet̄ scdm̄ in gr̄m̄ sentētiarū libro secūdo q̄ pctm̄ originem ꝛ causam sui traxit ex bono qz aū p̄mū pctm̄ nō erat aliquod malum Et hoc probat sic qz cum peccatum originem ꝛ cām non habuit hoc fuit ex bono aut ex malo qz ante pctm̄ non erat aliquod malū vnde de oriēt̄ ergo ortum est ex bono scz ab angelo qz angelus scz lucifer aū te pctm̄ nō erat nisi bona creatura vel creatura dei Ex quo etiā patet vbi incepit qz incepit in celo vbi summus angelus ꝛ primus scz lucifer fuit qui primum peccatum commisit ex tollendo se dixit ponam sedem meam in aquilone et similis ero altissimo

Ad quartū r̄ndet̄ q̄ hō cecidit in peccatū diabolo suggerente carne delectat̄ ꝛ aīa consentiente Un̄ aīa cōsentiens committēdo inobediētiā totam naturam humanam corrupit vt habetur. Gen̄ iij ca.

Ad quintū r̄ndet̄ q̄ damnati nō pnt̄ peccare qz nō pnt̄ aliquid mereri qz nullus meretur nisi in hac vita Nec etiam saluati peccare possent Et si dicatur q̄ angeli prius peccauerunt ꝛ ceciderunt vt p̄z de lucifero ergo videtur q̄ adhuc poterint peccare ꝛ similiter sancti Ad hoc r̄ndet̄ negādo consequentiā qz angeli iam sunt ita confirmati in charitate christi q̄ nō pnt̄ velle malum vel voluntatē in malū ꝛ vertere et sic pariformiter dicendum ē de sanctis.

Ad sextum respondet̄ q̄ nos debemus alijs remittere mala nobis illata vt deus remittat nobis peccata ꝛ petimus in oratiōe dñicali qñ dicimus Dimitte nobis debita nr̄a sicut et nos dimittimus ꝛ. nā si nō dimittimus debitoribus nr̄is tunc petimus iudiciū nostrū qz tunc petimus q̄ deus non dimittat nobis debita nostra et ergo errant qui volunt orōnem dñicalem curripere ꝛ meliorare dicentes Dimitte nobis debita nr̄a melius q̄ nos dimittimus debitoribus nostris.

contemne delicias carnis illicitas .i. visiones vanas
Sperne voluptates. ludos. Spectacula mundi
 de relinque malum socium strepitum
Desere consortem prauum. populiq; tumultum
 occultas orōnes misericordie diligit
Secretasq; preces et opus pietatis amato.

In ista preautor ostendit q̄ sunt utilia confidenti et penitenti. et primo q̄ sunt fugienda ab eo. scdo q̄ sunt acceptanda. ibi Secretasq; pces. et dicit tu penitēs debes spernere voluptates ludo et publica Spectacula mundi et malū sociū et tumultum populi. tūc ibi Secretasq; pces. et q̄ tu penitens debes amare secretas pces et opa pietatis

Circa tertium
 dubitatur

Primo quare voluptas sit spernenda.
 Secundo quare ludi sunt spernendi. et vtrum
 impediat penitentiam.
 Tercio que sunt seruanda circa ludos
 Quarto quare Spectacula mūdi sunt spernenda
 Quinto quare penitēs debet fugere malū sociū
 Sexto quid nocet penitēti tumultus populi

Ad p̄mum dubium dicit q̄ voluptas multis modis est spernenda a quolibet hoīe et p̄cipue penitēti. Primo q̄ nocet naturalibus. quia dicit Boetius. ij. de solatōe phie. paucis em̄ ac minimis natura contenta est Et ideo cōmuniter dicit q̄ gula plures hoīes interficit q̄ gladi⁹. propter hec q̄ sequi videm⁹ ex gula et voluptatib⁹ graues et mirabiles infirmitates. Scdo nocet voluptas quātum ad deum. q̄ cum sit pct̄i mor⁹ tale est extra pceptum. Tercio nocet quantum ad aīam q̄ grauiā pctā inde sequi solēt. vt accidia. luxuria et hui⁹. Quarto nocet p̄p̄o q̄ pauperem priuat nutrimentis possunt em̄ illa superflua dari pauperib⁹ ad eorum nutrimentum

Ad scdm̄ r̄ndet q̄ duplex est ludus scz. diuin⁹. vt ludus organoz et cantus eccle⁹ q̄bus diuinū officiū peragitur Alius est ludus non diuin⁹ sed magis secularis. et ille est duplex et quidā est lucrās pecuniarū vel rerū vt ludus taxilloz alearū. et globorū. et iste ludus lucrans est duplex q̄ q̄dam cōmittitur fortune. vt ludus taxilloz. et q̄dam est qui regit̄ intellectū humanū vt est ludus scacoz Alius est ludus non lucrans et iste etiam duplex. q̄ quidam fit ppter reductionē t̄pis vt in instrumentis musicalibus. q̄em fit ppter vanam gloriam. vt ludus theatralis Ludus lanceaz. et isti ludi theatrales sunt phibiti Sicut lucratini pecuniarū vel rerum. ac etiam. illi ludi qui cōmittuntur fortune Admittuntur

tamen fin leges aliq ludi lucratiui. si fiat p comestibilibus dumodo fis
ant ad modicam summam. z no ducat in consuetudinem. Un ludi thea
trales sunt phibiti. vt sunt lucratoes publice. torneamenta. hastiludia.
vel huiodi. Primo qz sunt male z indebite scz cu pctis Secdo qz sunt malo
fine scz ppter vanā glām z laudē mūdi. Tercio qz multa mala inde se
quunt scz homicidia. ire. inuidie. supbie z huiodi. Et q sequit q ludi sunt
spemēdia penitēte. etiā q ludi impediūt pniām qz auertūt hoies a cō
tritiōe cordis q est maxime necāria penitēti. z ergo ludi moderati q non
uariarēt mentē penitētis sz fierēt solū ad refocillatōem vel recreationē
spirituum vitalium pnt fieri

¶ Ad terciū rñdet q tria sunt fūda i ludo. Primū ē q nō fiat cū vbi
turpib⁹ Innocuiis. qz si fieret circa vba l' scā mortalia tūc eēt pctūm mor
tale. Scdm ē q in huiodi ludis nō fiat itima delectiō q ludētē a deo auer
tē p seū a pposito penitēdi. Terciū q lud⁹ agnat psonē loco z tpi qz si
alias eēt viciāle pctm ppter circūstātiās aggrauātes fieret mortale

¶ Ad quatū rñdet q iō spectacula mūdi sunt spemēdia. qz in se mala
sunt vt deū est in scdo dubio. etiā inducūt circūstātes ad lapsum. scz ad
lasciniā vl' crudelitātē. cui circūstantes vident p sentire

¶ Ad qntum rñdet q qlibet z spēalit⁹ penitēs debet dimitte malū soci
um z hoc iō qz mal⁹ soci⁹ p malas suggestiōes inducit aliū ad peccandū
frequēter qd nō facēt si careret illo malo socio. Et p oppositū qlibz debz
habē nūm sociū cui sua secreta reuelet q retrahat eū a vitijs vt vult Boe
tius in libro de disciplina scholarīū. Etia docet hoc psal. Cum scō scūs
eris cum pueris peruerteris

¶ Ad sextū rñdet q tumult⁹ z strepit⁹ populi nocēt penitēti qz remo
uent ipsum a pniā qz vt vult phs in de sensu z sensato motus maiores
expellunt minores ergo mor⁹ vel strepit⁹ populi exteriores excludunt
motus interiores scz penitentie z deuotionis

i. cuncta delicta desceat purus dolor de pctis

Omnia peccata plangit contritio vera

i. i. qrens lōgitudines pctōz qd⁹ in qd⁹ in qd⁹ tpi⁹ cum qd⁹ mēbris

Scrutans etates sensus loca tempora membra

desens i. pctā prius scā nō hns ppositū facē i. q debet fieri

Deplozans acta nolens committere flenda

desens pctā oblita cū pctis factis pctis neglectis

Plangas amissa cum commissis et omis

scz plangas i. pprimū tuū defraudasti

Offensaqz dei q fratrem damnificasti

In ista pte spēaliter determinat de p̄tritiōe. et diuidit. naz p̄mo oñdit in gnali qd̄ debem̄ deplāgere in p̄tritiōe. Secdo quas circūstātiās debem̄ aduertē circa p̄ctm̄ in p̄tritiōe ibi. Scrutās etates. Tercio oñdit in spēali de q̄b̄ sit hñda p̄tritiō ibi. Deplozās acta. Sz legant̄ pres̄ sil. Et de p̄mo sic. q̄ hñs verā p̄tritiōē de p̄ctis sine fā p̄tritiō debet deplāgere oīa p̄ctā sil. et inq̄rere etates hoc est q̄d̄m̄ hō stetit in p̄ctis. et sensus cū q̄b̄ peccauit. et loca in q̄b̄ peccauit. et t̄pa in q̄b̄ t̄pib̄. et mēbra quibus p̄ctā p̄petrata sunt. et debet velle ampli⁹ nō p̄mittē ea. et debet deplāgere ea p̄ctā q̄ sunt lapsa de memoria et p̄ctā p̄missiōis et om̄issiōis et q̄ sepe tēū offendit p̄ p̄ctā et q̄ dāna p̄mo intulit

Primo quis possit facere contritionem

Secundo quare magis delect peccatum p̄ contritionem q̄ per alium actum aīe

Tercio ut p̄ quolibz p̄ctō debeat esse contritio

Quarto quare cōtritiō debeat deplāgere oīa sil.

Quinto quare illa q̄ ponuntur in lra hic scz etates sensus. et sunt perscrutanda

Sexto q̄ p̄ctā dñr̄ amissa q̄ om̄issa et q̄ p̄missa.

Circa textum
dubitat̄ur

Ad p̄mū m̄det̄ q̄ in p̄tritiōe sunt tria tenenda fm̄ scñ Thomam scz actus doloris. forma gr̄e eliciētis in actū. et effect⁹ meriti sufficiētis p̄pter defectū p̄m̄i p̄tritiō non est in bonis. qz in eis nō ē actus doloris p̄pter defectum scd̄i p̄tritiō non est in damnatis. qz in eis non est. forma gratie. p̄pter defectum tercij p̄tritiō non est in purgatorio. qz aīe in purgatorio nō sunt in statu merēdi. ex quo sequit̄ m̄sio ad dubiū scz q̄ contritio sit solum in hoībus p̄ntis vite

Ad scd̄m m̄det̄ q̄ hec est rō. qz in omni p̄ctō est delectatio vel p̄placētia trahens hoīem a deo. et qz p̄traria p̄trarijs curatur. ergo actus doloris p̄ctm̄ debet facere p̄niam vel displicentiam peccatorz trahentem ad deum. et sic est in contritione. ergo magis per cōtritionem q̄ per alium actum anime deletur peccatum

Ad tercium m̄det̄ q̄ triplex est p̄ctm̄ scz originale veniale. et mortale Pro p̄ctō originali nō oportet fieri contritio. quia p̄ p̄tritionem nō delet̄ sed p̄ baptismum Nec pro p̄ctō veniali debet fieri nisi vna gnalis cōtritiō si nō sit nimis ductum in consuetudinem. vel nō habeat circumstātiās aggravātes Sed p̄ p̄ctō mortali debet fieri p̄fca p̄nia et spēalis confessio quo ad oēs p̄tes penitentie

Ad q̄rtū m̄det̄ q̄ hoc ē ver⁹ qz oīpotēs deus nō dimittit vnū p̄ctm̄ mortale absq̄ ali o. et de isto videbit̄ postea Unde metr̄ ista d̄t. Larga dei pietas veniā nō dimidiabit Aut nihil aut totum te lachrymante dabit

Ad quintū rñdet q̄ ista scz etates sensus rē. sunt p̄scrutāda qz aggra-
nt pctā. vt diceſt ibi Aggrauat ordo locus

¶ Ad sextū rñdet q̄ duplex distinguit pctm scz cōmissiōis q̄ pctōr ma-
lum cōmisit. cōmissiōis quo hō dimisit bonū ad qd̄ tenebat. 2. vtrumqz
p̄t distingui. qz qd̄dam est amissum. i. deletū a memoria de quo debet fie-
ri contritio 2 cōfessio in gnali. aliud ē in mēoria de quo debet fieri cōtri-
tio 2 confessio in spēali Nota in sequentia

q̄ cōfites nō mentiat q̄ nō diuidat tua mundo corde

Vera sit integra sit et sit confessio munda

velox cum spe assidua cum humilitate volūtaria manifesta

Sit cita. firma. frequēs. humilis. spontanea nuda

de p̄p̄is pctis plena cū p̄tritōe. i. tarda in platōe sine fraude

Propria. discreta. lachrymosa. morosa. fidelis.

¶ In ista pte autor spēaliter determinat de cōfessioe 2 diuidit in sex ptes
In p̄ma ondit quales debet esse cōfessio In scda q̄bus medijs debet fieri
cōfessio. In tertia cui debet fieri. In quarta determinat de q̄b̄ pctis debet
fieri cōfessio In q̄nta q̄ sunt circūstātie aggrauātes pctā. In sexta ondit
quō imōnēda sit p̄nia cōfidenti. ptes patebūt. Dicit p̄mo sic q̄ cōfessio
debet esse vera 2 integra. pura. mūda velox subitanea p̄pter periculum
mortis. firma. frequēs. humilis. spontanea. i. volūtaria. nuda. i. manis-
festa. p̄p̄ia. i. de p̄p̄is pctis cū discretōe. lachrymosa. i. dolorosa. mor-
rosa. i. tarda in p̄latione. 2 fidelis. i. verax

Circa textum
dubitat

Primo quando debet fieri confessio

Secundo quid prodest confessio gñalis.

Tercio in q̄bus casibus iterāda sit confessio

Quarto vtr̄ confessio p̄t dimidiari

Quinto vtr̄ ne vnus confessor p̄t audire con-
fessionem 2 alter absoluer

Sexto que sit ratio illor̄ q̄ ponunt in textu

¶ Ad primum dubium rñdet q̄ scdm iura 2 ex statuto mris eccle. qui
libet qui puenit ad annos discretōis debet ad minus semel in anno scz
in pascha confiteri omnia pctā sua p̄prio sacerdoti 2 cōicare nisi forte
ad tempus abstineat de consilio sui sacerdotis. sunt tamen sex casus in
quibus scdm doctores tenetur statim quis confiteri peccatum mortale
Primus est quando aliquis timet postea non habere oportunitatem cō-
fiteri Secūdus est qñ quis est cōstitut⁹ in articulo mortis. Tercius
est quādo quis se exponit actui periculoso ad mortem vt in bello vel in
nauigatiōibus Quartus est quando quis debet cōmunicari. Quintus

quādo quis debet mīstrare sacramentum aliqd Sextus est qñ quis de-
bet facere actū solemnem in eccl'a legē euāgelii vel epistolā solemniter
qz immundus non debet esse p̄eco. i. in cuius verbi dei

Ad secundū r̄ndet qz confessio gñalis valet ad tria Primo ad re-
missionē pctōz venialiu vñ licet fm m̄grm s̄niaz. li. iij. Pccā venialia
cōfiteri quis debeat. z specialiter illa que sunt frequenter iterata tamen
nō est nccāriū in speciali de omnib⁹ cōfiteri cum sint infinita sed p̄ eis
debet fieri cōfessio gñalis Secundo valet confessio gñalis ad remissio-
nē pctōz a mēoria lapsōz quāuis etiā sint mortalia si non habēt i me-
moria Si tamē postea redirent ad mēoriam deberent dici in speciali.
Tercio valet ad instructionē rudium vt sciant discernere inter diuersa
pccā quia alas rudes facta non reputarent pccā

Ad tercium respondet qz cōfessio pctōz pus in sex casib⁹ ē iteranda
Primus est qñ cōfessor cui pccōr cōfessus est. est fatuus vel imperitus
Secundus casus est si penitens contempserit satisfactionem sibi im̄tū
tam vel si oblitus ē eā si tñ eā sciret z adhuc implere vellet non oportet
ret de nouo cōfiteri. Tercius casus est si cōfessor non haberet absoluēdi
auctoritatem z mittat eum ad superiorem tunc superior erigat oportet
cum de nouo cōfiteri Quartus casus est qñ quis fecte venit ad cōfessio-
nem sine pposito abstinendi sz cum pposito pctm i terū cōmittendi
Quintus est quādo aliquis dimidiat confessionem omittēs sciēter ali-
qd pctm mortale Sextus est quādo quis dubitat de confessione an se-
cit cōfessionem alicuius peccati mortalis

Ad quartum r̄ndetur qz nō vñ habemus simile in medicina corpa-
li nam sicut ad sanitatem corpis medicus nō solum cognoscit vnum
morbū sz omnes z totam dispositionē z complexionem infirmi qz ali-
as posset pro vna parte corpis dare talem medicinā qz pro alia pte cor-
rumpere sicut p vna sanaret z hoc venit ppter diuersitatē morbi Sic
pariform iter est de medico spūali id est de confessore qui debet oīa pctā
sibi scire qz alias posset dare remedium cōtra vñū pctm qd non valeret
ad aliud sed magis fortificaret Etiam sicut ex vno morbo ita bene mo-
ritur homo sicut ex multis Sic etiam ita bene condemnatur aīa pro v-
no peccato mortali sicut pro multis

Ad quintum r̄ndetur fm Guilhelmu qz vñ⁹ cōfessor nō dēt audi-
re confessionē z alter absoluerē qz sacrm nō ē diuidentū Un nō p̄t be-
ne dare remediū de vulnē l' morbo sibi ignoto licet alteri sit notūz

Ad sextum r̄ndet qz cōfessio debz eē vera ita qz homo nō mētīat z si-
bi nō ascribat pctm qd non fecit nec etiam minus dicat qz fecit.
Secunda debet esse integra vt patuit in dubio precedenti. Tercio de-

bet esse munda. q. fiat puro & mundo corde. q. peraria contrarijs curant
 Quarto debet esse velox. id est statim cū homo peccauit. q. quāto diutius
 vulnus manet sine remedio. tanto magis fit putridū. Quinto debet
 esse firma. id est cū firma spe de remissione peccatorū vel firma id est for-
 tis. sic q. homo nō redeat statim ad peccatū Sexto debet esse frequēs. q.
 quotiens quis cadit. totiens debet resurgere peccator Septio debet esse
 spontanea. q. peccatū fuit voluntariū Octauo debet esse nuda. q. quan-
 to magis nuda vulnus ostēdit medico. tāto melius remediū pōt appōnere
 Nono debet esse de p̄p̄is pctis id est nō de pctis aliorū. Decimo debet
 esse discreta. sic q. homo discrete dicat circūstantias peccatorū. Undecio
 debet esse lachrymosa. id est cōtritione vt prius patuit. Duodecimo des-
 bet esse morosa. id est tarda. sic q. confessor non defraudetur per celeritas
 tem verborum Decimotercio debet esse fidelis. id est cum fide christiana
 vt dicetur ibi. In primis querat. Et istud item patet in his versibus
 Sit simplex humilis cōfessio pura fidelis. Vera frequens nuda discre-
 ta libens verecunda. Integra secreta. lachrymabilis accelerata fortis &
 accusans & sit parere parata

i. p̄niam agas p̄fē veraciter peccatorum
Peniteas plene si vere peniteat te
 i. nō p̄fite i. nunciū p̄nō & i. lras p̄fite in p̄p̄a p̄sona
Non per legatum nec per breue. sed refer ipse
 sacerdoti p̄dolēti magis intelligēti enarra. i. melius viuēti
Compatienti plus sapienti dic meliori
 diuersis sacerdotibus vtile est scz tibi pctā tua
P̄sbyteris multis p̄dest si confitearis
 p̄ntia sacerdotis absit manifesta socio tuo.
Copia p̄sbyteri si defit pande sodali
 tui p̄sicut i. vulnera tue taliter pctā manifestes
Corpis vt maculas anime sic crimie pandas.

En ista parte ostendit quibus medijs debeat fieri confessio. dicens q.
 tu peccator debes plenarie penitere de omnibus peccatis & non debes res-
 uelare peccata per aliquem nuncium vel per litteras. sed proprio ore de-
 bes confiteri. tunc ibi compatienti. dicit q. cōfessio debet fieri sacerdoti
 compatiēti & intelligēti & bene viuēti. & dicit vltra q. expedit pro salu-
 te anime multis p̄sbyteris cōfiteri. & si deficiat sacerdos nec pōssit ac-
 quiri aliquis. tunc confessio pōt fieri socio Etia tu debes manifestare. cri-
 mina cordis sicut vulnera corporis

Primo vtz confessio valeat p nūcium vl p hōm
Sexto quare hō dēt cōfiteri sacerdoti.

Tercio quare debet fieri sacerdoti compatiēti.

Circateptum
dubitat

Quarto qre q̄s p̄t cōfiteri alteri sacerdoti q̄ suo
proprio curato

Quinto vtrū aliquis p̄t cōfiteri laico

Sexto quō intelligenda sit lra corpis vt maculas

Ad primum dubiū rñdetur fm Thomam p hec rba q̄ confessio scā
p nūciū vel p hōm licet sit quoddā bonum opus et meritorū tamen
in quantū est sacramētum non debet sic fieri qz determinatā hz materiā
scz actū sermonis q̄ cōscia hōis manifestari consuevit

Ad secundum rñdet q̄ ideo cōfessio dēt fieri sacerdoti qz sacerdotes
pnt pctōrem absoluerē a peccatis ex q̄ eis cōmisse sunt clauēs ecclesie

Ad tercium rñdetur q̄ pctōr dēt fieri sacerdoti compatiēti qz com
passio sacerdotis inducit pctōrē ad deuotiōē ⁊ facit ne pctōr terreatur
et sic propter terrorem omittit aliquod pctm mortale Et debet cōfiteri
ri sapiētī. i. intelligenti pctā ⁊ grauitates pctōr q̄ medicus nēci⁹ non
p̄t bene dare remediū egroto Etiam dēt cōfiteri sacerdoti bono ⁊ be
ne viuētī qz mali et iniusti confessores sunt ceci ⁊ ductores cecoz ⁊ sic ex

vtraqz pte in fouēā eterne dñatōis cadūt vt solet etiā dici in his metris
Si cecus cecū conat dūcere cecū. In fouēā ductor p̄m⁹ cadit in delectatōr

Ad quartū rñdetur fm Hostiensē q̄ decē sunt casus quibus aliq̄s
p̄t cōfiteri alteri q̄ suo p̄po p̄sbytro **P**rim⁹ ē qñ p̄pus curatus
ē iparit⁹ sic q̄ nō p̄t sane p̄sulē suo parrochiano petēda ē tñ licētia quā
si nō obtinuerit nō obstat

Secūd⁹ casus ē qñ quis trāstulit domū
vel habitatiōē ad aliā parrochiā vel si habet domū in alia parrochia

Terci⁹ qñ quis ē vagabūdus vel peregrin⁹ rōne negociationis vel
deuotiōis. dēt Guilhelm⁹ q̄ talis dēt hz licētiā a suis supiorib⁹ ad sic

eundū **Q**uartus est rōne delicti vt si delictum fuerit perpetratum
in alia prochia **Q**uit⁹ est rōne studiij vt cū scolaris trāstulit se ad al
ium locum nō tñ debet ibi recipere ordines nisi de licētia sui ep̄i

Sextus ē rōne necessitatis vt in articulo mortis **S**eptimus qñ
q̄s hz sp̄e q̄ suus curat⁹ hoc p̄ grato habebit non tñ est absolutus nisi
curatus suus dederit ei cōsensum vel licētiā

Octau⁹ si curatus sit
hēricus vel scismaticus vel maiori excoīcatōe excoīcat⁹ **N**on⁹ quā
do quis ē infra annos discretionis **D**ecim⁹ ē ppter speciale p̄uilegiū
um a papa archiep̄o vel ep̄o concessum

Ad quintū rñdetur q̄ quis p̄t cōfiteri laico tpe necessitatis dicunt
in aliqui q̄ sufficiat soli deo cōfiteri tempore necessitatis cum propos

sito et voluntate confitendi sacerdoti si possit habere

¶ Ad sextū mīdet q' ista p'te dupl'r intelligi. Uno mō tu detes mani
festare crimina cordis sicut vulnera corporis. i. sicut vulnera corporis ostens
dunt medico. ita pctā q' p'ncipal'r sunt i corde oñdent p's bytero. hec snia
magis p'cordat l'rē. Alio mō sic. tu dēs manifestare pctā cordis et pctā
corporis. qz inter pctā quedam sunt in corpe et quedaz in anima. et ista sen
tentia concordat cum sententia sequenti.

Pctā carnalia flā iuramēta .i. gula iniusta acq'sitio luxuria

Carnea sunt periuria crapula furta libido

in corde occultata est inuidia supbia iracūdia auaricia

Mente latet liuor odium rumor ira cupidō

¶ In ista p'te oñdit de q'b' pctis fieri debet p'sessio. et p'mo i g'nali oñdē
do q' sunt pctā corporis et q' aie. sed oñdit p'positū de q'b' debz sp'eal'r fieri
p'sessio. ibi. Precipue testes Dicit p'mo sic. q' piuriū. gula. furtū luxuria
sunt pctā carnis. s'z s'diū. liuor. supbia. ira. cupidō sunt pctā mentis. qz
nō sūt carne vel corpe ad extra s'z remanēt in aia

Primo q' pctā dñr carnalia et q' mentalia

Secundo quid sit periurium

Tercio an omne iuramentum sit malum

Circa textū

Dubitatur

Quarto vtz iuramētū ad faciēdū malū sit obf'uādū

Quinto vtrum aliquis iurās per cautēlam et alium
deceptis sit periurus

Sexto vtrum littera in se sit vera

¶ Ad p'mū dubiū mīdet q' licet oē pctm sit radicalit' et p'ncipal'r in aia
tn quedā dñr carnalia s'z qz sūt cardinalit' ad extra vel p' opatōes ex t'rī
secas. alia s'z dñr mentalia q' non sūt mediāte corpe vel carne ex trīse
cus. sed ad intra remanent in aia

¶ Ad scd'm mīdet fm m'grm sniaz. q' piuriū sic describit' Periuriū est
mendaciū iuramēto firmatū Un' fm Diero. in iureiurādo debēt eē tria
scz veritas. iudiciū. et iusticia. et si ista defecerit nō erit iusiurandū s'z piuri
rū. et differtū mendaciū et piuriū sicut superi' et inferius qz mēdacū est
supius ad piuriū Un' mēdacū sic describit' p' Augustinū Mēdacū ē
falsa vocis significatio cū intentōe fallendi.

¶ Ad terciū mīdet fm m'grm sniaz. q' iuramētū qñqz est bonū et qñqz
malū est Un' sponte et sine ncēitate iurare vel falsum iurare est grande
pctm. s'z ex ncēitate scz ad assentiendū innocentibus vel ad federa pacis
cōfirmāda nō est malū Un' Aug'. Iuramentū est faciendū cū pigri
sunt hoies ad credendum illud qd eis sit vtile

Ad quartum m̄tetur q̄ iuramentū trāsiens in peiorem exitū potius est mutādum q̄ implēdum, q̄ d̄t Jsidor⁹. in malis p̄missis reſcindē de fide in turpi voto muta decretū. qd̄ incaute vouisti nō facias impie-
tatis est p̄missio que scelere impletur

Ad quintū m̄tetur f̄m̄ m̄grm̄ sentētiarū dicentē. Quacūq; arte f̄borū q̄s iurat de⁹ tñ q̄ p̄scie f̄borū est testis hoc ita accipiat sicut ille intelligit cui ille iurat ⁊ subdit. dupl̄r aliq̄s reus fuit. q̄ deceptorie iurat, q̄ nō mē dei in vanū assumit ⁊ p̄mū in dolo capit

Ad sextū m̄tetur q̄ licet libido pp̄rie p̄sistit in affectu. tñ in p̄posito capit p̄ actu extrinseco luxurie. ⁊ licet liuor ⁊ odiū sint synonyma p̄ tū hic liuor accipi vt ē inuidia trāsiēs. ⁊ p̄ cupidinē intelligit auaricia mē-
ta lis. s̄z p̄futu intelligit auaricia extrinseca s̄z mala acq̄sitiō

spēaliter .i. septē p̄ncipales morbos. .i. p̄sitaris p̄ncipales
Precipue pestes septem memores capitales
tñ riuulos p̄fite a p̄ctis p̄ncipalib⁹ manātes

Non solū fontes sed riuulos inde fluentes
p̄cto p̄ncipali. p̄ctm̄ fluēs. q̄ p̄nci. plus interdū .i. nocens
Fonte suo riuus magis est q̄nq; nociuus
p̄ q̄ luxuria quā fecit loth cū filiab⁹ .i. maior. .i. sua q̄ habuit ex vino
Unde loth incestus peior fuit ebrietate
p̄o et .i. fuit peior interfectio abel fr̄is sui iracundia
Atq; cayn grauior rebes fraterna furore

In ista pte ondit autor de q̄b⁹ p̄ctis spēaliter debeat fieri p̄fessio ⁊ di-
uidit in tres ptes In p̄ma facit qd̄ dcm̄ est In scda enumerat p̄ctā mor-
talia ibi. Culpaz fontes In tertia ondit quō debet fieri p̄fessio de p̄ctis
venialib⁹ ibi Cūq; sigillatim Dicit p̄mo sic. q̄ p̄fessio spēaliter debet fie-
ri de p̄ctis mortalib⁹ siue septē capitalib⁹. ⁊ nō solū de illis s̄z de oib⁹ in-
de pueniētib⁹. q̄ riuulus q̄nq; ē magis nociuus suo fonte. ⁊ hoc declar-
at exēplariter Un̄ incestus loth peior fuit q̄ sua ebrietas Et interfec-
tio ipsi⁹ Abel quā cōmisit Cayn peior fuit furore ipsius cayn

Circa textum
dubitatur

Primo q̄re p̄ctā mortalia dñr pestes capitales.
Secundo vtz p̄ctm̄ nascat vel descēdat ab alio
Tercio quō p̄ctm̄ vnum descēdit ab alio
Quarto an interficiens aliquem in ebrietate ex-
cusatur per ebrietatem
Quinto vbi habetur p̄mū exemplū quo pbat
Sexto vbi habetur secundum

Ad primum dubium respondet q^d septē pctā mortalia itē dicunt^r pestes qz interficiunt aīaz sed dicunt^r pestes capitales qz ex ipsis omnia mala oriuntur nullā enī pctā est qd ab aliquo istorū originē nō trahit Nam fm Gregorium radix cuiuslibet pcti est superbia

Ad secundū rñdet q^d ex supbia nascuntur oīa alia pctā vt statim patuit quia radix omnium pctōz etiam superbus vult omnes antecellere et dolet si quis ei equetur

Ad terciū respondet qz supb⁹ vult omnes precellere vt patuit sic ex ea nascitur inuidia Inuid⁹ vero defacili irascitur illi cui inuidet Itē ex inuidia nascit^r ira sed ira cum non potest vindicare, tristatur. ideo ex ea nascitur accidia Accidia vero complacationē querēs facit auarum a uaricia qz in temporalibus abūdat p^t exercere gulā gula sō ppter uenēris impletionē defacili mouet ad luxuriam

Ad quartū rñdet q^d interficiens aliū in ebrietate non excusat immo tāto magis vituperari debet Et si dicat^r non fecit hoc scienter vl^o uoluntarie s; ignorat^r ergo merito ignorantia excusabit pctm Dicendūz q^d omne peccatū s; quēdā aliquod pctm uolūtarium debet dici uolūtarium s; ebrietas fuit uoluntaria ergo et interfectio. Unde talis dux p^r debet puniri s; pro ebrietate et pro interfectioe. i. homicidio

Ad quintū rñdet q^d primum exemplū littere habet Genes xix vbi dicit^r q^d loth post submersionem sodomie et gomorre. habitauit in spelū ca montis cum duabus filiabus suis et dixit maior filia ad minorem pater noster senex ē et nulla vxorum remansit in terra ueni inebriemur cū uino et dormiamus cū eo vt sic seruari possim⁹ cū p^r nrō et fecerunt sic Ingressaqz est maior filia et dormiuit cū p^r fil⁹ et minor altera nocte et conceperunt ambe et genuerūt maior genuit moab et minor amon

Ad sextū rñdet q^d habet Genes iij. vbi sic dicit^r factum est aīit p multos dies vt offerret cayn de fructibus terre munera dñō Abel autē obtulit de primogenitiis gregis sui et de adipibus et respexit dñs ad abel et ad munera eius Ad cayn sō et ad munera eius non respexit Iratus qz est cayn uehementer et concidit vultus eius et sequitur quibusdam diebus interpositis dixit cayn ad abel frēm suū egrediamur foras cūqz sil⁹ in agrū uenirēt cōsurrexit cayn aduersus abel frēm suū. et interfecit eū crimum pctā pncipalia supbia inuidia

Culparum fontes sunt fastus inuor et ira

desidia luxuria quātū ad mētē cupido crapula luxuria quātū ad op⁹

Accidieqz uenūs et auaricia gula luxus

In ista pte autor oridit q^d sunt peccata mortalia dices q^d fōtes pctōz

sunt supbia, i. fast⁹. luor. i. inuidia. ira. accidia. auaricia. gula. et luxuria.

Primo qd sit supbia et q sunt spes eius
Circa textu Secdo pformis dubitat de inuidia et cu h de ira eode mo.
dubitanur Tercio de accidia **¶** Quarto de gula
Quinto de auaricia **¶** Sexto de luxuria

¶ Ad pma dubiu mde q fm Aug. supbia sic describit Supbia e p
nerse celsitudinis appetit⁹. Vel fm Thomā. Supbia est cum quis se
extollit supra id qd est sibi prescriptum a deo siue a regula diuina. et spes su
pbie patent breuiter in hoc metro

lucantia vana gla impatiētia pauper derisio

Iac van impa deri

simulatio arrogantia hypocrisis contēptus displicētia

Surul ar hypo con displic.

¶ Inuidia est odiu aliene felicitatis. vel sic fm Joānem damascenum

Inuidia est tristitia de bonis primi. et spes inuidie etiā patent

detractio rez l' bonoz gaudiu de malo alteri⁹ inocat⁹ aggrega⁹ diuiniatio.

Trac gau in ag di

machinatio oppssio captio in pbris surreptitio bonoz suspicio mali

Mach op cap surrepquoq; suspi

¶ Ira sic describit fm Aug. Ira ē vlciscēdi voluntas Vel fm Thomā

Ira est appetitus vindicte. et spes eius patēt

prētio rixatio pba mala maledictio inobediētia reddē malū pbono

Conrix per ma inob red

blasphemia irritatio puaricatio pberatio primi homicidiū vindcā odiū

Blas ir pre per ho vin odi

¶ Ad tercū mde q accidia sic describit fm Joānem damascenum

Accidia est tristitia aggravās aīn hoīs vt ei nihil agere libeat Vel sic

Accidia est de pcurū laudabili exercitio vtriusq; hoīs languida delectio.

et spes eius patent in his metris

ignorātia delicto dei desidia negligētia bñficiēdi sōn⁹ tpe pcurij dei oīū

Ig dere de neg som oī

desperatio, stulta locutio. tristitia in aduersis. cura rez tpaliū. hortatio.

Des stul tristiquoq; cur hor.

¶ Ad quartū mde q auaricia fm. Tulliu est immoderatus amor ha

berē diuitias. vel sic fm Ber. Auaricia est quarūlibet rez insatiabilis et

inhonesta cupido. Et spes eius patent in his pibns

vsura furtum rapina simonia mendaciū infidelitas
Usura fur rap fimo men in
fraudulētia. obdura⁹ dolositas. debitoꝝ nō solutio. cupiditas periuſis.
fraus ob do de cu per

Ad qntū mīdet q gula sic descri. gula ē imodēata cibi l' pot⁹ auditas. i.
cupiditas. l' sic gula ē vorax edacitas sibi⁹ nō p'tēta. l' sic finalios. gula ē
qñ aliqñ in comedēdo l' bibēdo ab ordie rōis recedit Et spēs ei⁹ patet
saurilitas. ebrietas. vomit⁹. lud⁹ taloz destructio. sacri t'pis. esus rez

Scur e vo lu sacri esus
t'pis fractio ieiunoz voti fractio vel nō observatio
Fractio ieiū quoq; voti.

Ad septū mīdet q luxuria sic describit⁹ Luxuria est libidinose volup-
tatis appetitus Vel sic. est ex imūdiis desideriis veniēs lubrica mentis
z carnis plectio Et spēs eius patet in his s'cibus
incest⁹ metricali defloratio s'ginū rapt⁹ violēt⁹ adulterii puoca⁹ luxurie
In me flo rap ad pro

nocturna pollutio p'cipiscētia p'sensus violatio t'pis sacri fractio
Noc concu con via tempo
pro qñ diuissim. s. qōlibet pctm pctōꝝ p'sensus fueris sacerdoti

Cumq; sigillatim mortalia dixeris vni;
oīa pctā .i. p'iter .i. que aggravant sequētia peccata
Cuncta simul quecū grauant sequētia culpas
p'fite in volūtate facere illud pctm qd desiderasti

Dic citra factū cōmittere quod voluisti
enarra pctā p'fiterē illa pctā q a memoria recesserunt

Dic venialia dic que sunt a mente relapsa
enarra pctā .i. vniuersaliter pctā pande

Dictua delicta generaliter illa reuela
pro q; culpabilis criminibus sua confitetur

Nam reus in multis quando pctā fateatur
oīa pctā simul pandat. nullū pctm p'sensus esse appareat
Vel queuis dicat vel nil dixisse videtur
id est vltimum integre aliquis confiteatur

Postremū crimen si pure quis fateatur

B ij

post hoc silere

ad memoria venit
Tunc enim
omne peccatum committitur sequitur

Inde tacere potest quicquid redit aut comitatur

In ista parte ostendit autor quod debet fieri confessio de peccatis venialibus et de alijs peccatis committantibus alia peccata mortalia dicens quoniam tu peccasti confessus es peccata mortalia tunc etiam debet confiteri peccata committantia et non solum peccata perpetrata per opus extrinsecum sed etiam per voluntatem peccandi quam non sequebat operatio dic etiam peccata venialia et illa que relapsa sunt a mente. id est a memoria. dic etiam tua peccata vel nullum premittere non peccator facies confessionem vel dicat omnia peccata sua vel non videt aliquid dixisse. Sed si confiteatur peccata sua usque ad extremum et si postea iterum faciat aliquid peccatum vel si aliquid redeat sibi ad memoria tunc potest tacere de primis confessis

Primo quid sit peccatum veniale

Secundo per que remittuntur peccata venialia

Circa textum
dubitatur

Tercio quid nocent peccata venialia

Quarto utrum peccatum veniale sit mortale

Quinto utrum voluntas peccandi sine operatio sit peccatum

Sexto utrum potentia peccandi sit a deo

Ad primum dubium respondet quod peccatum veniale secundum Augustinum sic describitur est quod hominem usque ad reatum perpetue mortis non gravat sed tamen semper penam meretur et est semper a voluntate hoc mouente vel permittente vel non cohibente Unum peccatum veniale nocet multiplex. primo quia ad penam obligat ut dicitur in tercio libro.

Ad secundum respondet quod septem modis remittitur peccatum veniale Primo modo per dignam eucharistie sumptionem Secundo per aque benedictionem aspsionem Tercio per elemosinam largitionem Quarto per dominicam orationem Quinto per generale confessionem Sexto per episcopalem benedictionem Septimo per veram contritionem. 8°

Ungor confiteor aspergor coteror oro Doque benedico que sunt venialia tollo.

Ad tercium respondet quod peccatum veniale multis modis nocet Primo obligat ad penam sed non ad penam eternam nisi adiungat mortali peccato Secundo nocet quia animam maculat Tercio nocet quia minuit feruorem charitatis sicut aqua modica picta in igne non extinguit ignem calorem tamen eius minuit Quarto quia peccatum veniale impedit ut praeas anime in bonis lassetur et impediatur sicut gravum vadit equus oneratus portare quod sine potest. Quinto nocet quia tardat hominem a gloria celesti quia homo statim deberet euolare per mortem ad gloriam sed cogit propter venialia expectare per tempus in purgatorio. Sexto quia diminuit bonam gloriam celestis. Septimo quia venialia peccata sepe faciunt occasionem mortalium

Ad quartum respondet quod propter loquendo veniale nunquam sit mortale tamen casus qui de se est venialis potest fieri mortalis quattuor modis. Primo a peccata

q; quicqd cōtra consciā fit mortale ⁊ edificat ad gēnā. Scdo ex placētia. vñ Augu. nullū pctm̄ intantū est veniale qd nō fiat mortale dum placet Tercio ex dispōne. q; hō frequēter lapsus in veniale dispōnitur ad mortale Quarto ex pgressu q; veniale si nō phibet quādo p̄greditur fit mortale

¶ Ad quintum rñet q; pctm̄ principaliter consistere dicitur in volūtate. vt patuit ex vna definitione peccati circa primum dubium illius textus. Ut dimittaris. ⁊c.

¶ Ad sextū rñet sū m̄grm̄ sūiaz. q; ptās peccādi vel malefaciēdi sit a deo Un apl's. nō est ptās nisi a deo Itē iēsus dixit ad pylatū. nō h̄rēs ptātem in me vllā nisi tibi data eēt desup Itē diabolus anteq; pcuteret Job dicebat dño mitte manū tuā. i. da mihi in eo ptātem

pctā religio diuersitas locor; ⁊ gñitio iter bonū ⁊ malū diuersitas tpm̄.

Aggrauat ordo locus peccata scientia tempus

senect⁹ an sit liber l' fu? i petito pctō plōgato m̄lūitudo rō qre peccāuit

Etas conditio numerus mora copia causa

maneries in pctō dignitas ecclesiastica modica resistentia

Est modus in culpa status altus lucta pusilla.

¶ In ista pte ponit autor circūstantias aggrauātes pctā dicēs q; ordo loc⁹ scia. etas. editio. numer⁹. mora. copia. causa. mod⁹ pctōr. status altus. i. dignitas pusilla lucta. i. modica resistentia aggrauāt pctā.

Primo q; sunt circūstantie aggrauantes

Scdo qualiter iste circūstantie aggrauāt pctā.

Tercio an etiā sunt circūstantie alleniātes pctā

Quartovtz sit necēssiū p̄fiteri circūstātiās aggruātes

Quinto q̄t modis vñū pctm̄ est grauius altero

Sexto de intellectu ⁊ declaratōe littere

Circa textū
dubitatur

¶ Ad p̄mū dbiū rñet q; iste sunt circūstantie aggrauātes scz ordo loc⁹ etas. ⁊c. que patebūt in solutione septi dubij.

¶ Ad scdm̄ rñet q; circūstantiaz aggrauantiū qdā aggrauāt in eadē specie ⁊ qdā trahūt in alienā spēm. exemplū de coire cū cognata vel coniugata. est circūstantia trahēs in alienā spēm pcti Itē circūstātiā aggrauantiū in eadē spē. qdā aggrauāt notabiliter sicut furari centū marcas auri notabiliter graui⁹ ē q; furari denariū. ⁊ p̄ p̄ns quātitas illa rei subtracte notabiliter aggrauat. Sz tñ ē in eadē spē furti. Alie aggrauāt in eadē spē sz nō notabaliter sicut scia diuitie ⁊ huiōi Itē circūstātiā qdā sunt pctā in se vt est numerus pctōr ⁊ qdā non sunt pctā in se tñ aggrauāt pctā. vt scia tempus locus. ⁊c.

CAd terciū m̄del q' sicut ponitur circūstātie aggravantes sic etiam circūstātie alleviantes. Un̄ cuilibet circūstātie aggravanti correspondet vna allevians que se habet privative ad circumstantiam aggravantem. Unde scientia aggravat si assistat si non alleviat et sic similiter dicēdū est de alijs circumstantijs.

CAd quartū respondet q' necesse est cōfiteri omnes circūstantias tra-
hentes pctā in aliam spēm. vnde pro adulterio non sufficit dicē. peccavi cū qdā muliere. nisi cōfiteat nobiliter circūstācias aggravātes nec p subtractionē denarioz nō sufficit dicē subtraxi aliqd sed confiteri oportet circumstantias aggravantes notabiliter.

CAd quintū respondet q' multiplex p̄ctm ē gravi⁹ altero Pri-
mo modo causalitate vt peccatus luciferi qd processit ex intrinseca ma-
licia Secōdo gñalitate vt p̄ctm ate in quo nos oēs peccavimus Tercio ⁊
diffinitate vt p̄ctm iude scz traditio chri Quarto difficultate remittē-
di vt p̄ctm in spiritū sanctū quod dicit irremissibile Quinto periculo-
sitate vt p̄ctm ignorantie crasse qz tales ignorantie decipit hominem.

Sexto insepabilitate vt p̄ctm cupiditatis Un̄ licet oia pctā senescant
in homie ipsa tñ auaricia iuvenescit Septimo difficultate expugnādi
vt supbia que efficit inexpugnabilis qñ dominatur Octavo mentis ce-
citātē vt illa que vsūm ratiōis penitus excecant

CAd sextū m̄detur q' p̄ma circumstantia aggravās pctā ē ordo. Nā
gravi⁹ peccat eps qz presbiter ⁊ presbiter qz diacon⁹ ⁊ diacon⁹ qz subdi-
acon⁹. ⁊ hoc ē in eisdē pctis Secōda ē locus qz gravius sit p̄ctm in ecc-
lesia qz in cimiterio ⁊ gñaliter in loco p̄secrato qz nō cōsecrato Tercio ē
sciētia quia plus peccat sapiēs qz insipies et semp in eodē peccato

Quarta est tempus qz gravi⁹ sit peccatū in dieb⁹ festinis ⁊ in ieiunijs
qz in alijs dieb⁹ Quinta est etas qz plus peccat senex qz iuuenis in pec-
cato eodem Sexta est conditio quia magis peccat mulier cōiugata qz
ancilla luxuriando Un̄ lex moysi precepit mulierem maritātam p for-
nicatione lapidari ancillam sō flagellari Septima est numerus scilicet
pctōz Un̄ Esa. qz vilis facta est mens tua nimis iterās vias tuas ma-
la Octava est mors id est pmanētia in pctis ⁊ dilatio pñie que valde
graviat pctā Nona est copia rerum mundanarum quia qui plus com-
mittit magis negligēs deo efficit quādo cum offendit vel copia. i. in-
tuitu peccatorū Et sic p numez pctōz potest intelligi multiplex repe-
ritio eiusdem peccati Decima est causa scilicet vtrum peccatum fiat ex
suggestione aliqua vel nō vel ex invidia vel ex pura malicia vel aliqua
alia causa Undecimo est modus peccandi vnde si dormiens cum mu-
liere non teneat modum naturalem sit gravius peccatum qz si ali⁹ cōt

Duodecima est status altus scz dignitas ecclesiastica vel secularis
Quanto gradus altior tanto calus gravior. Decimatercia est modica
resistētia. i. lucta pusilla qz grauius peccat q̄ pua tēratione vincit ⁊ non
resistit ei. q̄ si fortiter resisteret. ⁊ tūc tandē vinceret.

infirmus pniā agat .i. crimina scz ore

Eger peniteat et culpas confiteatur

non iungetur ego corpalis pnia manifestetur

Non impune huic pena sed infinuetur

pniā eger pficiet .i. pualescētia corpalis egro tribuatur

Hāc tū implebit si firma salus sibi detur

eger moriat liberet quibz p̄tritionē p̄fessor infirmū

• **Si migret absoluat contritum p̄l p̄pter egrum**

egrum orōnes alieniet abstinentia elemosyne amicor

Huncq; preces releuent ieiunia dona suorum

pnia verecundia turpis post mortem fias

Ut sit penarubor tibi vilis ut efficiaris

litterator pro q̄ efficiaris imponit. i. infirmo. i. p̄fectoris

Doctior ut fias iniungitur ut fatearis

absconter in vltimo tua peccata

Iudicia teget extrema cōfessio culpas

ut non cernat saluator p̄ vel .i. diabolus ille hō culpas

Ne videat deus aut demon vel q̄ facit illas

CIn ista p̄te autor ostendit quomodo eger seu infirmus debeat penites
re id est confiteri. ⁊ quomodo sibi sit imponenda penitentia. Secundo
quomodo debeat absolui ibi. Si migret. Tercio quomodo sit peniten
tia diuin ⁊ quare. ibi Doctior ut fias. Et dicit q̄ eger id est infirmus debet
habere contritionem ⁊ confiteri plenarie peccata sua ⁊ velle facere peni
tentiam. ⁊ sibi non debet imponi penitentia. sed debet sibi sic notificari
ut si fiat sanus q̄ illam impleat. sz si moriatur. debet absolui a peccatis
suis contritis ⁊ confessis. ⁊ debet releuari per pias elemosynas. preces
⁊ ieiunia suorū amicorū. ⁊ loco penitentie debet ei imponi rubor quem
habebit de hoc q̄ tam vilis erit post mortem. Et ut tu peccator fias do
ctor. i. sapientior ad inquirendū de pctis debes nude confiteri ⁊ subiūgit
causam ibi. Iudicio teget. dicēs q̄ cōfessio est tante potestatis q̄ in ex
tremo iudicio totaliter tegit peccata q̄ nec deus nec demon. i. diabolus
nec ipse peccator posset videre illa.

Primo quō morientibus sit imponenda pñia
Secundo quomodo era quibus peccatis sunt
absoluedi.

Tercio an quis possit in fine vite sue facere pe-
nitentiam bonam

Quarto quid sit de illo qui preuenitur morte
anteq̃ confiteatur

Quinto quō aliquis sit doctior ex confessione.

Sexto de extremo iudicio vbi quomodo et qui
bus fieri debeat

**Circa textum
dubietur**

CAd primum dubium rñdet fm mgrm sniarum. sic dicentē. de infir-
mis in periculo mortis positis inquirenda est pura cōfessio pctōz tamē
illis nō est imponēda quātitas pñie. sed tñ est manifestanda seu in si-
nuanda. et si migraverit tñc amicor̃ orōnibus et elemosynarum largiti-
onibus pondus pñie est subleuandū si post pualuerit pñiam sibi insi-
nuatam diligenter adimplebit

CAd secundū rñdet q̃ tpe necessitatis scz egritudinis seu mortis p̃t q̃
libet infirmus a quolibet presbytero absolui q̃uis in sua excomunica-
tionis esset Unde si presbyter abnegauerit pñiam penitentibus morie-
tibus. reus erit animarum. quia dominus ait. Cum conuersus fuerit
pctōr salu⁹ erit Unde p̃fessio potest esse in vltimo tempore vite. vt pas-
ter de latrone texteri lateris

CAd terciū rñdet ex dubio p̃cedenti dñ tñ Augustin⁹ q̃ difficile est scio-
re vtr talis saluetur vel damnetur. et ideo infert. si vis a dubio liberari
et certus esse age pñiam dum sanus es Et ideo est valde periculosum di-
fferre penitentiam vsq̃ ad finem vite

CAd quartū rñdet fm mgrm sniaz li. iiii. q̃ si q̃s nō sit p̃fessus et h̃z
bonū testimoniu q̃ nō poterat iuenire sacerdotē q̃z pccupauit eū mors
in domo vel in via. et si parētes faciāt oblationē p̃eo ad altare. firmiter
sperandū est de salute et saluatōe ei⁹. q̃z deus est Inspector cordis

CAd quintū rñdet q̃ dupl̃r dñ q̃s fieri doctior in p̃fessioe. Primo q̃z
cautior est ad cauendū sibi de pctis Secdo mō q̃z sapientior seu magis
sit instruct⁹ nam in p̃fessioe nō solū vitia sunt manifestāda s̃z etiā doctri-
ne et informatōes salutares sunt exhibendē

CAd sextū rñdet q̃ extremum iudiciū est horribile inenitabile. into-
lerabile inopinabile. et erubescibile. Item erit in valle Josaphat multis-
plici ratione Primo quia ille locus est cōis. q̃z est media regio terre ha-
bitabilis. Secdo q̃z est locus famosissimus et publicus propter opera
nostre redemptōis que ibi gesta sunt Tercio quia Josaphat interpretatur

iudiciū dñi Un̄ Jobel ppheta Cōgregabō oēs gētes ⁊ ducā eas in val-
lem Josaphat. ⁊ ibi disceptabo cū eis. Etia scdm̄ mgnm̄ sniaz nō solum
christus iudicabit. sz etia scī ei⁹. Juxta illud dñi Uos q̄secuti estis me
secebitis sup̄ sedes duodecim iudicātes duodecim tribus israh̄

Confessor dulcis affabilis atq; benignus

ad in iugendū pñiam ad iudicandū .i. dolens

Sit sapiens iustus sit mitis cōpatiensq;

p̄ sicut petm̄ qđ ipemet fecit sic abscōdat crimia pctōz in p̄fessioe dñs

Ut crimen pprium celet peccata reorum

tardus ad imponendū dolorē p̄mpt⁹ dandū remissionem

Sit piger ad penam sit velox ad miserandū

.i. dolentē se ondat pctōrem macula austerum

Et doleat quotiēs facit illū culpa ferocemum

.i. imittēs pia vba dñs vba p̄solatoria dñs vba correctoria

Infundēs oleū mulcēs vinūq; flagellans

aliqui .i. ferocitatem qñq; exhibeat dulcedinem

Nunc virgam patris nunc prebeat vbera matris

cōfēs .i. loq̄r tacite aut alte puniat vberis compescat

Sibilet et rantez stimulet cum cogit oportet

In ista pte autor determinat de cōfessore p̄ut respicit confessorem. Et
diuidit. Nam p̄mo ostēdit quomodo se habeat in gestis suis
quādo audit cōfessiones. Secūdo ostēdit quomodo se habeat in inter
rogādo. Tercio quales excitatōes habeat cōfessor. Quarto compat cō
fessorem medico. Quinto ostēdit in speciali qualis pñia debet imponi
pro pctis varijs. Sexto de operibus misericordie Septimo ondit ge
neraliter quomodo pñia sit iniungēda. p̄tas patebūt in p̄cessu. Prima
pars adhuc diuidit in duas Nam p̄mo ostēdit qualis debet esse confes
sor Secūdo qualiter debet celare pctā sibi in cōfessione dicta ibi **U**t cri
men pprium. Dicit p̄mo si q; cōfessor debet esse dulcis affabilis. benignus.
sapiēs. mitis. iustus. pius. ⁊ compatiēs. Tūc ibi. **U**t crimen dicat
sic cōfessor debet celare pctā peccatōz seu cōfitentium sicut ppria pctā.
Et debet esse piger ad pñiam ⁊ velox ad rei mīscōdiam. debet etia se do
lentem ondere quando culpa facit ipm̄ pctōrem ferocem id est supbum
Debet etiam habere quādoq; mollia vba ⁊ blanda. ⁊ quādoq; aspera et
ferocia. ⁊ debet dare interdū virgam patris. id est austeritatem in vberis
et quādoq; debet prebere vbera matris. id est dulcia ⁊ suavia vba ⁊ qñ

q̄ debet sibilare. i. secrete vel basse loqui. ⁊ quando q̄ cantare. i. alte loqui
scdm oportunitatem

Circa tertium
dubitatur

Primo vtz vnus cōfessor posset mutare penitē
tiam iniunctam ab alio

Secūdo qd debet fieri de surdis ⁊ mutis. ⁊ quo
modo debeant confiteri

Tercio si sacerdos añ p̄fessionē sciret peccā ali
q̄ vtz deberet sibi dici in p̄fessione

Quarto que sit pena sacerdotis reuelantis peccā
sibi in confessione dicta

Quinto si p̄fitens daret p̄fessori licentiā reue
landi vtz posset peccā reuelare

Sexto si confessor cogeretur reuelare. vtrum p̄
sit reuelare

¶ Ad primum dubium r̄ndet q̄ si cōfessor velit mutare p̄niam. debet
quattuor aduertere. Primum est q̄ discrete mutet illam p̄niam. id est q̄
non imponat leuiorem vel graviorē p̄niam nisi ex certis ⁊ legitimis
caulis. Secundū est ppter rōnabilem ⁊ necēariam cām. Tercium est q̄
hoc faciat respcū suoz subditoz. Quartū est q̄ talis p̄nia nō sit iniuncta
pro casu ptinente ad superiorem

¶ Ad secundū r̄ndet q̄ surdi ⁊ muti debent signis induti ad confessio
nem ⁊ ad detestationem peccatorum ⁊ si notabiliter percipiat eorum
deuotio vel voluntas confitēdi si possent. iudicādum est de illis sicut de
confessis. Nec raymundus

¶ Ad terciū r̄ndet q̄ sic. q̄ illud qd prius sciuit confessor hoc sciuit vt
hō sed qd p̄ p̄fessionē scit hoc nō scit vt hō. sed vt d̄. Et ppter hoc pub
lici peccatores quoz peccā nō solum sunt nota sacerdoti s̄ etiam alijs tenē
tur confiteri illa peccā publice

¶ Ad quartum r̄ndet q̄ pena sacerdotis reuelantis peccā sibi in confessio
ne dicta. Prima est q̄ peccat mortaliter si verbis vel signis illa reuelas
uerit. vt p̄t̄ extra de p̄nia ⁊ remissioe ca. omnis. Secūda est quia debet
deponi ab officio sacerdotali. tertia est q̄ per totam vitam suam peregrī
natur vel in arcum monasterium ad agendū perpetuam p̄niam retru
datur. Un̄ Grego. Caueat sibi añ omnia sacerdos ne de his que sibi cō
fitentur peccata alicui recitet. non p̄pinquis. non extraneis. nec quod
absit pro aliquo scandalo Nam si hoc fecerit deponatur ⁊ omnibus die
bus vite sue peregrinando pergat

¶ Ad quintum r̄ndet q̄ si p̄fitens daret p̄fessori licentiā reuelādi si il
lud reuelet nō frāgit sigillum cōfessionis. tutum est tamē ne p̄fessor res

uelet nisi magne utilitates possent inde sequi. Et hoc duabus de causis
Prima est ppter reuerentiā sacramēti. Secda ē ne pfitēs postea dicat
illū cōfessorē reuelasse pctā sibi in cōfessione dicta.

C Ad sextū mīdet q si cōfessor coget p obediētiā v l iuramentū v l penā
z scit tale crimen de tali cuius cōfessor fuit tūc cōfessor si non p̄t p aliam
viam euadere, p̄t licite iurare q nescit illud crimen de illo q̄uis tñ scit.
nec in hoc est pius qz iuramentū non cogit eum ad dicendū aliud q̄
q ipse scit vt hō. sed qd ipse scit in cōfessione non scit vt homo sed vt de
us. cuius p tunc est vicarius. Unde Augustinus dicit. Nihil minus
scio q̄ qd in cōfessione audio

in p̄ncipio cōfēs. interroget pctōr qualiter fidē catholicā hz

In primis querat contritus quomodo credat

fidelis sit bene cōcorde .i. p̄fiteat cōore

Si credat sane corde fateatur et ore

predicta pctōris pctā diligēter. s. cōfessor

Post hec rimetur peccātis vulnera caute

abominabile vitū cōfessor dicat aliqd

Contra naturam culpā nō exp̄mat vllam

de deteriori peccato homo interrogetur

Nec super enormi simplex si conueniatur

peccato cognouit faciendum inducatur.

De quo nil sciuit ad agendum sic moueatur

si q̄ aliq̄ illi pcti culpabilis sapiēte

Vxor adulterij rea cōfessore perito

peniteat adulterea sacra viro suo

Sic luat admīssa ne sit suspecta marito

C In ista pte auctor ostēdit quomodo cōfessor debet inquirē de pctis z
diuidit Nam p̄mo ostēdit quid debet inquirē. Secdo quid cōfessor nō
debet inquirere. Tercio quō adultera debet cōfiteri. scda ibi. Contra na-
turam. tercia ibi. Vxor adulterij. **D**icit p̄mo sic. q in p̄ncipio cōfessi-
onis ante oīa cōfessor debet inquirere de fide cōfidentis. qz fides est fun-
damentū oīm f̄tutū deinde debet querē de singulis pctis. sed nō debet
querē de pctis p̄tra naturā. ne peccator moueatur ad agēdū talia pctā
contra naturam que prius nesciuit. Dicit vltērius q vxor adultera de-
bet cōfiteri sapienti cōfessori. z sibi debet imponi talis penitētia q
non habeatur suspecta viro

Circa tertium
dubitatur

Primo quid sit fides
Secundo quare pmo querendū sit de fide
Tercio q̄ requiritur ad pfectōem fidei
Quarto quod opatur fides in hoīe
Quinto in quibus peccatis non debet multis
plex inquisitio fieri
Sexto quid sit adulterium.

Ad p̄mū dubium r̄ndet q̄ s̄m Aplm fides sic describit Fides est sub
stātia rerum sperandarum argumentum nō apparētium vñ fides ē sub
stātia id est fundamētum p̄mi habitus virtutum ⁊ est sperandar rerū
q̄ fides ppter assensum facit in nobis subsistere res speratas. ⁊ est argu
mentū qd̄ pbat de nō apparētibus q̄ sic sunt. ⁊ d̄r nō apparētium. q̄ fi
des illa manifestat q̄ p se nō apparet. Vñ etiam magister s̄nax d̄t q̄ fi
des est s̄tus quā credunt que nō videntur

Ad secūdum r̄spondetur q̄ ideo p̄mo in cōfessione querendum est
de fide quia fides est fundamētū aliarum virtutum. quod multiplici
ter patet. Nam p̄mo qui vult contemplari sine fide est similis illi qui
solem vult videre sine oculis Secundo qui predicat sine fide sermonem
non loquitur. sed comparat plumbo de aurato. Tercio q̄ operat sine fide
est similis illi qui struit pulchra edificia super arenam. quia fundamen
tum non ponit

Ad tertium r̄ndet q̄ multa requiruntur ad fidei pfectōem Primum
q̄ sit in charitate formata sicut fides. Marie magdalene quā fides salu
nam fecit ⁊ cui dimissa sunt peccata multa. Scdm q̄ sit deuotione ser
uida sicut fuit fides mulieris cui d̄r dixit. O mulier magna ē fides tua.
Tercium q̄ sit bonis operibus approbata sicut fides Cornelij Quartū
est q̄ sit fortitudine roborata sicut fides stephani laurentij ⁊ aliorū mar
tyrum Quintum q̄ sit humilitati subiecta sicut fides beate p̄ginis que
ait. Ecce ancilla domini. ⁊c.

Ad quartum r̄spondetur q̄ fides multa bona facit in homine. Pri
mo saluat. vt dictum est marie magdalene. fides tua te saluam fecit
Secūdo mentem purgat. Vnde in actibus apostolorum. fide purif
icans corda illorum. Tercio contra mundum pugnat. Vnde Sancti
per fidem vicerunt regna

Ad quarto postulata impetrat. Vñ. O mulier fides tua magna est fi
at tibi sicut petisti. **A**d quinto t̄palia p̄temnit. vñ fide moyses grādis
faciens regia sprenit. **A**d Sexto p̄seuerare fecit. Vñ apls. Tu autem in
fide stas. i. p̄seueras. **A**d Septimo iustificat. Vñ. credidit abraham
deo. ⁊ reputatum est ei ad iusticiam. **A**d Octauo beatificat. vñ. q̄ vidisti

met homa ⁊ credidisti. beati q̄ nō viderūt ⁊ crediderūt. Nono alias fūtes
superedificat. q̄ fundamentū est aliarū fūtitū

Ad quintū rīdet q̄ p̄ncipaliter in duob⁹ p̄ctis non debet esse multi
plex interrogatio. Prīmū luxuria. id est in peccato contra naturam. q̄
per hoc simplices possent se mouere ad opus. Scđm est auaricia ⁊ spe
cialiter de turpi lucro non debent fieri subriles inquisitōes ⁊ posterus
committant talia peccata.

Ad sextum rīdet q̄ adulteriū est alicuius thori violatio. ⁊ dī quasi
ad alterius thorum accessio. ⁊ p̄t vir tripliciter cōmittere adulterium.
Primo mō si ipse sit vrozatus ⁊ peccat cū soluta. Scđo mō si sit solut⁹
s; peccat cū maritata. Tercio mō si vterq; .i. vir ⁊ mulier sint copulati
copula matrimonij. ⁊ istud est ceteris grauius

exhortet penitētes

iteꝝ in p̄ctā cadās

Sepius ammonēat confessor ne recidiunt

p̄ctōres iteꝝ cadāt exhortet s; p̄ctā sua

Si relabantur moneat q̄ confiteantur

quicūq; .i. ordinate solitaria loca inducūt secreta fugito

Quisq; amans loca sola nocēt loca caueto

fugiant modos ruinā trahentes

Et vitent causas ad lapsus allicientes

exhortare p̄niam p̄fecte iniunctam p̄p̄tis

Sollicites penam complete satisfaciētem

sui custodiant diligenter suos corde mēbra

Os seruent caute sensus cum pectore tenes

.i. ad malos lapsus p̄dictorū p̄nior consuetudo

In prauos vsus horum p̄cliuior vsus

dictum graue plus custodire necessariū

Hoc est difficile magis et seruare necesse

In ista parte ostendit autor quomodo cōfessor exhortari debet pecca
tores vt tēlerant p̄ctā. ⁊ dicit q̄ confessor sepius debet ammonere hoīes
confessos ne iterum cadant in peccata Et si ceciderint iterum in peccas
ta q̄ statim faciant confessionem ⁊ q̄ ille qui amat debet vitare loca ses
creta. ⁊ q̄ ipse confessus impleat penitentiam sibi iniunctam ⁊ vitet il
la per que cadere posset in peccata. ⁊ seruet caute. os. sensus. cor. ⁊ renes
quia illa prona sunt ad peccandum. ⁊ ergo difficile ē illa seruare. sed est
summe necessarium

Circa textum
dubitatur

Primo quid sit reciduiare
Secundo utrum confessor potest capere iuramentum vel
votum a confitente ne reciduiet
Tercio utrum opera viua prius facta mortificentur
per reciduiationem
Quarto utrum bona opera prius facta reuincant
per penitentiam sequentem
Quinto quare amans debet cauere loca secreta
Sexto quare os, sensus et renes debent caute seruari

Ad primum dubium respondetur quod reciduiare est iterum post confessionem in peccatum statim cadere. et est valde horribile quia nocet multipliciter. Primo quia homo per peccatum secundarium fit impotenter ad surgendum. Secundo quia culpa fit difficilior ad remittendum. Tercio quia deus fit difficilior ad placandum. Quarto quia diabolus fit difficilior ad expellendum. et his omnibus possumus habere exemplum in vulnere prius sanato quod si iterato aperiat tardus sanatur quod si tibi nunquam vulnus fuisset

Ad secundum respondetur quod non est simpliciter licitum capere iuramentum vel votum a confitente ne reciduiet. et hoc ideo ut euitemus periculum. quia si reciduiaret post iuramentum vel votum dupliciter peccaret scilicet reciduiando et votum infringendo. sunt tamen aliqui casus in quibus potest capi iuramentum a confitente quod non committat amplius talia scilicet quando quis absoluit ab excommunicatione. Item quando aliquis fuit incendiarius. Item hereticus. Item existens in nefario crimine

Ad tertium respondetur quod dupliciter opus dei viuum. Uno modo quia efficit a vita et sic opus factum in charitate nunquam mortificatur. Alio modo quia efficit vitam et hoc dupliciter. vel quod ad subiectum proprium et sic mortificatur. vel quod ad subiectum alienum et sic non mortificatur. quia venit ad gloriam electorum

Ad quartum respondetur quod opera bona facta in peccato mortali nunquam reuincuntur per penitentiam sequentem. valent tamen ad tria. Unum. Que sub mortali dona sunt dant bona terre. Et faciunt abile. minuit tormenta gehene. Secundum. Bona opera mortificata per reciduiationem possunt viuificari per penitentiam sequentem aut per gratiam superuenientem. Tertium. Illa reuincuntur que quondam viua fuerunt. Viuere non possunt que mortua nata fuerunt

Ad quintum respondetur quod amans debet vitare loca secreta. quia loca et tempora inducunt hominem sepius ad peccatum. et maxime ad luxuriam ut solet dici in his versibus

Si viderem vitare velis loca tempora vita

Nam locus et tempus pabula prestant ei

Ad sextum respondetur quod os ad duo deseruit. Primo scilicet quo ad sapientiam

nebo peccet, ergo lapore & gustu debet caute custodire. Secundo debet
uit ad loquelā. nam in multiloquio non test petm. Sensus etiā debet
caute seruari quia sunt porte corpis qbus pctā pnt intrare. & pcpue vi
sus & auditus & ergo caute debet seruari. pectus etiā debet seruari scz pro
pectis cordis. Renes etiam debet seruari p luxuria q ex ipis orit. Renes
luxurie sunt fetes ac alimenta

.i. iudex extrinsecus aliquas inibetur
Usq; foris iudex per personas prohibetur
.i. cōvertere suum dans medicinā mutare. phibetur
Plectere iudicium medicus variare vitatur

.i. pessor ppter odium pvideat ppter amorem
• Sic anime iudex odio caueat vel amore
pctōres pnie grauari .i. mitigare
Offensosq; penis onerare vel alleviare
sancte cōsuetudines antiquoz traditōes pessor imitet
Ecclesie mores vel patrum scripta sequatur
.i. quantitas pnie ad quantitatem
Sitq; modus pene iuxta moderamina culpe
modus facilior grauior
Et tanto leuior quanto contritio maior
sanant diuersa medela aliquod
Ut medici curant vario medicamine corpus
demonstrent infirmitates scz illaz inflāmatōem cutis
Ut curant febres ut vulnus siue tumorem
peccatrices diuersas exigunt remedia
Sic anime varias egre poscunt medicinas.

In ista pte antor ppat pssorē ad iudicē secularē & medicū Et diui
bit. nam pmo pz qd dcm est. scdo ondit spēaliter. & ppat pssorē ad
medicū. ibi. ut medici curāt Dicit pmo sic. q sicut iudex extrinsec' nō debz
flectē iudiciū ppter psonas. nec medic' variat debz medicinā ppter pso
nas Sic etiā iudex vel medic' aie. i. pssor nō debz pssis alleviare vel
aggrauare pniām ppter odiū vel amorē. sz debz respicē ad pssuetudines
ecclē ad dca doctoz ad quātitatē culpe & ad magnitudinē peritōis Un
sicut medici curāt varias infirmitates varijs remedijs vel medicinis. nā
aliter febres aliter vulnera. & aliter tumores curant Sic etiā aie peccas
trices varijs indigēt remedijs ptra alia & alia pctā

Circa textum
dubitatur

Primo quot modis frangitur iusticia iudicij

Secundo que requirunt ad rectum iudicium

Tercio quid valet iusticia

Quarto vtru acceptio psonaz sit pctm in iudicio

Quinto vtz iudex pt accipere munera

Sexto qd itelligit autor p febres vuln⁹ et tumorē

CAd primum dubiū rñdet q tripliciter pvertit sine frangit iusticia iudicij Primo amore scz persone vel pecunie Un̄ Elaias Ue vobis q iustificatis impiū pro muneribus et isti sunt iam dilecti in mundo Secundo pvertit iusticia timore contra qd dicit euāgelium nolite eos timere qui occidūt corp⁹ aiām autē occidere non pñt Tercio ira vel inuidia Unde in euāgelio Pylatus laudandus est iudex qui non flectitur aliquo istorum modorum et isti modi habent etiam veritatem de iudice anime scilicet confessore

CAd secundum rñdetur q tria requiruntur ad hoc q iudiciū sit iustus Primum est q pcedat ex iusticia id ē q ipsa iustia sit iusta Secundum est q in iudice sit autoritas iudicandi Un̄ iudex secularis nō pt intro- mittere de causis ecclesiasticis Tercium est q iustia confiteatur fm rectā rationē pndentie alias esset iudicium suspiciosum et temerarium

CAd tercium rñdet q iusticia pmo modo beatificat Un̄ in euāgelio Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiā etc Secundo exaltat Un̄ in libro sapiētie Qui operat iusticiam exaltabit Tercio appetitum concupiscētie refrenat Un̄ Elaias Erit iusticia quasi cingulum lumborum eius. Quarto a morte eterna liberat Un̄ in proverbijs Iusticia a morte liberat Quinto coronat Un̄ ps Retribuet mihi dñs scdm iusticiam meā

CAd quartū rñdet acceptio personaz in iudicio est peccatum vt satis patet ex iam dictis Et fit acceptio psonaz quando iudex melius iudicat amicis cognatis dominis diuitibus vel potentib⁹ q inimicis aliis nō seruis pauperibus et impotentibus.

CAd quintum rñdet distinguendo de iudicibus qz quidam sunt iudices ordinarij et isti nō debēt accipē mun⁹ et specialiter nō debent petere qz ex officio tenentur iudicare. Alij sunt iudices delegati et isti possunt petere expensas moderatas sed non vltra vt ptz extra de vita et honestate clericorum Hec Raymundus

CAd sextum rñdet q in pposito p febres vulnus et tumorē intelliguntur tria principalia peccata mortalia nam per febres intelligit luxuria per vulnus intelligit auaricia que est sicut profundum vulnus cuius terminus non potest inueniri sic nec auarus faciri potest nā licet in senē oīa vicia senescant sola tamē auaricia in eo iuuenescit Per tamē

rem intelligit supbia. qz sicut tumor est qdam elenatio cutis vel alteri
rei tumescētis. sic etiā supbus inter alios vult se eleuari

opposito iniūgas ppter ea sue opposita maculis
Opponas igitur anime contraria morbis
bona donet auarus i. hō immūbus.

Propria det cupidus. se castrat luxuriosus
o hō inuidiose inuidiā remoue homo supbiam
Inuidie suorem depone superae tumorem
moderatus esus ebrietatē abituā refrenet iracūdiam

Sobrietasq gulam patientia compmat iram
deonat qui lesus est fastidio

Amoueat lesus rancorem. tedia mestus
sumptio vnde soluat excellentiā potationis

Potus apue redimat extellus ebrietatis
tue voluptates puniat castigatio carnis

Carnis delicias castiget virga flagellans
digne pñiam agat subractum raptor restituat

Vi bene peniteat ablatum predo reportet

In ista pte autor spēaliter oñdit quō circa qōlibet pctm pffessor dā
bit spēale remediū. dicēs q tu debes dare medicinas q sunt p trarie mor
bis. i. pctis. nam cupidus. i. auarus debet dare ppria bona. luxuriosus
debet se castrare. inuidus debet dimittere inuidiam. supbus superbiam
Sobrietas edendi debet corrigere gulam. patiētia iram. lesus debet di
mittere rancorē. ⁊ mestus tedia. Ebrietas debet castigari p potū aque ⁊
cōtra delicias carnis debet fieri flagellatio. ⁊ raptor debet restituē ablata

Primo vtz pctā pñt curari p contraria.

Secundo quomodo vitia possunt mutari in
virtutes contrarias

Tercio q sunt p sideranda in satisfactione

Quarto que sunt requisita ad satisficientem et
satisfactionem

Quinto an predo debet ablata restituere

Sexto de intellectu littere

Circa textum
dubitat

Ad primū responderetur q sic. quia vñum contrarium natum est ex
pellere reliquū. vt caliditas expellit frigiditatem. etiam dicit P. in p
dicamentis q virtus contrariatur vicio.

Ad secundū m̄det fm̄ p̄. secūdo ethicorū vbi d̄r virtus moralis cōsistit in medio Un̄ s̄tus ibidem describit sic Virt^{us} est habitus electissimus in medio p̄stans ⁊ q̄ s̄tus cōsistit in medio sc̄z duorū viciōz extre morū quorū vniū ē sup̄ia ⁊ aliud infra sc̄z excessiue dare ⁊ d̄r p̄dgalitas aliud est infra id ē modiciū vel nihil dare ⁊ d̄r p̄citas Tult ergo text^{us} q̄ cupidus vt p̄dig^{us} large sua distribuat luxuriosus totaliter sic ut castratus viuat non tamen debet se priuare membris

Ad terciū m̄det q̄ tria sunt considerāda in satisfactione in quibus satisfactio debet correspondere culpe Primum est numer^{us} nā p̄ subtractione duorū denariorū nō sufficit satisfactio vni^{us} Secundū est pond^{us} Tercium est mensura Unde angustinus. Tāto tpe quis debet esse in pena quanto fuit in peccato.

Ad quartū m̄det q̄ ad sufficientem satisfactionem requiruntur alia quā ex parte dei aliqua ex pte peccatoris et aliqua ex parte ecclesie. Ex pte dei requiruntur duo Primum est misericordia quā deus culpam indulget Secundum est iusticia Ex parte peccatoris etiam requirunt^{ur} duo. Primum ē dolor de peccatis perpetratis et omisissis bonis Secundū est amor dei ⁊ suorum preceptorum Ex parte ecclesie duo requiruntur Primum ē meritū christi et sanctorū. Secundum est indulgentia quē datur per papam episcopos vel eorum vicarios

Ad quintū m̄det q̄ p̄cedo et quilibet habens bona iniusta tenetur illa restituere illis ex quibus sunt exorta vel hereditibus eorū Et si nesciantur illi debēt dari pauperibus vel vsui ecclesie in tali ciuitate vel villa in qua illa bona sunt male acquisita et non solum p̄ncipales id est q̄ p̄ncipaliter iniusta bona acquisierunt tenentur restituere sed etiam illi qui auxilium vel fauorem adhibuerunt Un̄ nouem modis aliquis est in culpa mali qui tamen principaliter non fecit illud malum ⁊ dicuntur nouē peccata aliena Un̄ Iussio p̄siliū cōsens^{us} palpo recursus Participans mutuo non obstat nō manifestās. Et declaratio istius habetur in littera Ut tibi sit vita

Ad sextum respondet q̄ cum dicit in textu castrat se luxuriosus nō vult dicē q̄ luxuriosus debeat se priuare membris suis q̄ hoc ēēt magnum peccatū sed intendit dicere q̄ talis luxuriosus debet caste viuere ac si esset castratus Item per liuorem intelligit auctor inuidiam inueteratam vel animum seu propositum vindicandi lesionem illatā. Item per mestum intelligit auctor turbatum vel dolentem vel secūdum alios hominem accidiosum et hoc est satis consonum littere Item per p̄cedo nem intelligitur quilibet habēs bona aliena iniuste vt p̄cedo fur latro usurarius sumoniacus

nudos esuriētes sitiētes hospitor vagos infirmos captiuos
 Vestio cibo poto tectum do visita solua partes
 cōmodum facio dolētib⁹ errantes paupib⁹ .i. debitorib⁹
 Cōmodo cōpatior conuerto dona remitto
 primos vt resistāt a petis do cōsiliū .i. quodlibet munus
 Argue si pau cōsula do quodcūq; talentum
 geniculor te nocte macero corpus in bonis castigo corpus
 Plecto genu vigilo ieiunio laboro flagello
 vestimēta nudis incedo pedib⁹ cōtritionem habeo p indulgētijs.
 Vestis nuda pedes nudos tero cor peregrinor
 pñiam ago orōnes p venia i. ponitur

Denitico lego ploro precor caro sic maceratur

In ista pte oñdit q̄ sit opa mie. ⁊ p̄z snia i lra ⁊ i expositōe vltimi dubij

Circa textū
 dubitatur

Primo quoduplicia sunt opa misericordie.
 Secdo q̄ sunt opa mie ad que reducuntur omnia ista
 hic in textu posita
 Tercio quare dicuntur opa misericordie
 Quarto an paupes etiā pñt aut sciūt facē opa mie
 Quinto q̄ sit diuersitas inter ieiunantes
 Sexto dubitatur de intellectu littere.

¶ Ad p̄mū dubiū r̄ndet q̄ duplicia sunt opa mie. nam qdā sunt cora
 palia. q̄ scz sunt p subuentōem extrinsecam Alia sunt sp̄alia q̄ scz fiūt
 p merita bona q̄ merita postea dicuntur

¶ Ad secūdum respondetur q̄ opera misericordie corporalia reducuntur
 ad septem. Primum est visitatio infirmorum. Secūdum est ciba
 tio esuriētū Tercium est potatio sitiētium Quartum est redemptio
 captiuorum. Quintum est vestitio nudorū. Septimum est collectio pau
 perum peregrinorum. Septimum est sepultura mortuorum. Un⁹.
 Visito poto cibo redimo tego colligo condo. Et opera misericordie spi
 ritualia etiam reducūtur ad septem. Primum est delinquētī ignoscere.
 Secūdum est peccantem corrigere. Tercium est ignorātem instruere.
 Quartum est dubitanti cōsulare. Quintum est mestum cōsolari. Sex
 tum est p salute primi orare. Septimum est iniuriam sustinere. Un⁹
 Corripit ignoscit solatur p̄sulit orat. Sustinet informat q̄ pius ē aio.
 Vel sic. Corripit suade dimitte solare fer ora.

¶ Ad terciū r̄ndetur q̄ duplici de causa dicunt opera misericordie.
 Prima est q̄ procedūt ex misericordia ⁊ pietate hoīs ⁊ fiūt simpliciter

et pure intuitu pietatis et amore Scda est qm miam dei impetrat et deū
ad miam puocat Un in euāgelio Esurim et dedistis mihi māducare et
se jtur ad ppositum venite ergo bndicti pīs mei zc.

Ad quartum rīdetur q paupes ita bene pnt impetrare miam dei si
cut diuites nō tñ paup tenet neqz em valet aliqs vestire et nutrire et hu
iusmodi opa bona facere ad hec at iteo nō tenet qz deficit in medio scilicet
et in bonis tpalibz nec de quicqz requirē vult vltra posse vñ licz pau
per nō pōt vestire nudos et nutrire esurientes latis tñ ē vt hēat bona vo
luntate quā libet iplēt ope si nō deficeret i bonis et iteo ita bñ exercet o
pera mie sicut ille qui ope implet qz deus est inspector cordis

Ad quintum rīdet q diuersi hoēs ppter diuersas causas ieiunāt Un
quidā ieiunāt ppter sanitatē vt medici. quidā ppter laudē vt hypocri
te quidā ppter pccatē vt auari. et quidā amore dei vt boni hoēs Un
Ieiunat fict⁹ .i. hypocrita (bon⁹ vt videat. Ieiunat parcus ne res sua
diminuat Ieiunat medic⁹ nemoib⁹ ei dñet Ieiunat iust⁹ vt iusticias
mereat **A**d sextū mīdet q pmi op⁹ mie ē vestire nudos Un cum vi
deris nudū operietū Itē i euāgelio Nud⁹ erā et coquistis me Scdm
op⁹ mie scdm ordinē text⁹ pntis ē potare sitientes Tercū ē cibare esuri
entes Un ppheta si esurierit inimicus tuus ciba illū. Quartū est dare
tectū id ē hospitare paupes vel pegrinos Un Egenos vagosqz induc
in domū tuā Quintum ē visitare infirmos ad solādū eos et inducēdū
ad deuotionē Un in euāgelio Infirmus erā et visitastis me Sextum
est comodatorē esse id est indigentib⁹ dare Un ps Juss⁹ tota die mis
ret et comodat Septimū ē hēre cōpassionē Un iob Flebā sup eū q as
suet⁹ erat cōpaciebar paup Octauū ē conuētere pccatē ab errore Un Ja
cobus Qui cōuertit pccatē ab errore vite sue saluabit aīam ei⁹ a mor
te Nonū est donare elemosynā Un ppheta Date elemosynā et oīa mū
da sunt vobis Abscōdite elemosynā in sinu paupis et ipa orabit p vo
bis ad dñm Nā sicut aq⁹ extinguit ignē sic elemosyna extinguit pccā De
cimū est remittere malefactoribus nostris. Un euāgelista dimitte et
dimittemini Undecimū ē arguere vel corripē delinquentes Un sapiēs
in parabolis Qui arguit prauos laudabuntur et sup eos veniet bndic
tio Duodecimū ē cōsulare. i. dare bonum cōsiliū primo Decimūterci
um ē supplicare lēis vt dimittant offensionē Decimūquartū ē dare qd cū
talenti Un si deficiat res da dulcia verba Un⁹ Si tibi res deficit da
verba benigna petēti. Decimū quintum ē flectere genua causa deuotio
nis vel hūilitatis Decimūseptū ē vigilare in bonis operib⁹ scz orōnib⁹
et studijs Un ps De⁹ me⁹ ad te deluce vigilo Decimū septimū ē ieiū
nare et hoc solū amore dei vt patuit in quito dubio Decimū octauum ē

laborare in bonis opibus **Un̄ ps** Laboravi in gemitu meo et labores
 manuum tuarum et Decimū nonū est flagellare corp⁹ **Un̄ ps** Quos
 niā ego in flagella pat⁹ sum et Viceſimū ē vestiri duris. vñ Joannes
 baptista habuit veste de pilis cameloꝝ Job x̄o sacco et cilicium Viceſi
 mū p̄mū est ire nūdis pedibus **Un̄ dñs** dixit moyſi Tolle calciamenta
 de pedibus tuis. terra enī in qua ſas ſancta est Viceſimū scđm est con
 tritiōem cordis habere et hoc pro peccatis **Un̄ ps** Sacrificiū deo sp̄s
 rit⁹ cōtribulatus cor cōtritu et Viceſimū q̄rtum ē peregrinari vel re pro
 indulgētis q̄ pcedunt ex mīa dei Viceſimū q̄rtum est penitē .i. p̄niam
 facere vñ Johānes baptista Agite p̄niam appropinqbit enī regnū dei
 Viceſimū q̄ntū ē legere orōnes et ſervire deo vñ Apl's Servire deo ē
 regnare Viceſimū ſextū ē plorare **Un̄ beati** qui lugēt qm̄ ip̄i ſolabū
 tur ſc̄z amore dei **Ite Job** Mel⁹ ē ire ad domū luct⁹ q̄ ad domū cōi
 niū Viceſimū ſeptimū ē p̄cari .id ē orare pro alijs et ſpecialiter pro iñi
 micis **Un̄ Chaluſ** pendēs in cruce ſic oravit Pater ignoſce illis quia
 neſciunt quid faciunt Et ſic patet intellectus ſatire.

sacerdoti illa pro p̄ctis considerabis
His q̄z confellis que ſunt iungenda notabis

manifesta p̄niam ſic manifesta culpa

Publica ſit pena fuerit ſi publica nota

oculta ſit p̄q̄nis nota oculta ſit p̄niam

Si lateat licet enormis lateat q̄z pena

id est p̄ctm facit p̄niam agat ſecrete

Hoc est ſi peccat occulte peniteat clam

quelibet p̄ctā ſacerdos id est ſapientius

Singula confellor prudētius ut meditetur

intentio confitētis ſc̄z p̄cā confitens considerentur

Affectus cauſa vitium perſona notentur

per p̄niam veniendi ſequentia

Ad dñm feſtinandi ſunt hec tibi cauſe

purgatorium ſc̄z tua infirmitas verecundia

Ignis purificans mors egritudo ruborq̄

magnitudo mos id est peccati

Et culpe gravitas et cōſuetudo ruine

de peccatis.
Hic modus est cōſitendi eſtq̄ ſatiffaciendi

C Finaliter in hac pte oridit autor in gñali qñio imponi debet penitens
cia dices q postqz scā est cōfessio de oibus pctis p̄dictis tūc confessor no
tare debet pñiam qz velit iniungē. Nā si pctm fuerit publicū. pñia erit
publica et si sit secretū secreta debet eē pñia. et vt p̄fessor possit oia bene et
prudenter meditari debet notae affectū. cas. viciū et psonā p̄fiteris. Di
cit ultra q ista q sequunt facit aliqz festinaē ad dñm scz ignis purga
torij. egriedo rubor. grauitas. culpe. et p̄suetudo peccandi.

Primo qre p pctō secreto nō dz imponi publica pñia

Secdo qre affectus causa vitiū et psona notari debent

Circa tertū
dubitatur

Tertio qñio intelligenda sit illa littera ad dñm.

Quarto qre et ppter qd sit purgatorium

Quinto vtz pena purgatorij sit grauissime (purgat

Sexto vtz ignis purgatorij agit in aiam et an aia p̄ipz

Ad p̄mū dubiū r̄ndet q si pctm sit secretū non dēt imponi publica
pñia. qz scā ecclesia nunqz scādalizat aliqz nisi scandalizatus fuerit et p
publico pctō. publica debet imponi pñia

Ad secūdum r̄ndet q p̄mo debet attēdi affectio. i. p̄ritio p̄fiteris
dolor de pctis amor dei et p̄ceptor ei⁹ intētio abstīnēdi de cetero. fides
catholica. et huiōi. qz fm exigentiā istoz maior vel minor dz imponi pes
nitētia Secdo dz notari causa peccati scz an sit sc̄m ex ignorantia vl̄ im
potētiā vl̄ ex pura volūtate aut p̄silio vel huiōi Tercio dz attēdi victim
scz an sit veniale vl̄ mortale cū eoz circūstātijs Quarto debet attendi p
sona scz vtz sit secularis vl̄ religios⁹ aut in ordinib⁹ vl̄ nō aut vir l̄ mu
lier vtz liber vel seruus. aut dñes l̄ paup aut sener. aut iuuenis an sapie
ns l̄ stult⁹ et qz varietatē istoz pñia dz variari fm iudiciū discreti con
fessoris **A**d terciū r̄ndet q illa l̄ra ad dñm festinādi p̄t duplr̄ intelli
gi. Primo mō sic q illa q ponunt in l̄ra sunt cause festinādi ad dñm. i.
faciēdi pñiam et disponēdi se ad xp̄m Alio mō intelligit sic l̄ra q illa
sunt cae festinādi ad dñm. i. post mortē cit⁹ veniēdi ad dñm

Ad quartū respondetur q multis de causis ordinatum est purgato
riū Prima causa ē: qz homines valde boni habebūt celū homines valde
mali habebunt infernū et per consequens homines mali malicia veniali
habebunt locū ad delēdum peccata et ille erit purgatoriū. Secunda
causa est quia sicut summa bonitas christi non patitur aliquod bonum
irremuneratū Sic summa iusticia eius non patit aliquod impunitū
Tercia causa est. qz claritatem diuine lucis soli oculi mundi cordis cer
nere possunt Quarta causa est. qz per culpam diuinitas offensa est ergo
requiritur satisfactio. et diuina imago in nobis deformata ē iō requirit
et purgatio Quinta causa ē qz contraria contrarijs curant ergo delectat

no peccati delin. debet pena purgatorij

Ad quintum rñdet scdm mgnm sniaz libro quarto dicente sic. Dic aut ignis purgatorij z si eternus nō sit miro tñ modo grau? est z ex cel. ut oēm penā quā vnqz aliqs passus ē in hac vita. nunqz em in carne in uēta ē tanta pena nā licet martyres passi sunt innumerabilia tormēta ex cellit tamen ignis purgatorij omnia ista.

Ad sextū mñet q ignis pēbup. **Doctrari** Uno mō vt instrumentu nature et sic non agit in aīam s; in corpus. Alio mō vt instrumē cū diuīe iusticie z sic agit in aīam impm. do illi pñiam Si tūc queritur vtz ille ignis equalr agat in aīas sic q nō magis in vnā qz in aliā Rñde tur q nō s; ex diuīa ordinatōe ignis magis vel minus cruciat aīam s; q aīa plus vel min? de pctis venialib? secū portat. **Dñxm** ergo nos vera contritōe confessione z opis satisfactōe vt festinare possumus ad gloriā dei Quā nobis pcedat q est bñdictus in secula seculorū Amen

Duodecim articuli fidei.

Primus articul? Pet? Credo in deū prēm oīpotētē creatorē celi z terre. **Un? Eliaas** Prēm inuocabitis q terrā fecit celos addidit. **Secūd? Andreas** et in ihm xpm filiū ei? dñm nrm. **Un? Dauid** Dñs dixit ad me fili? meus es tu. **Terc? articul?** Iacobus maior Qui concepit ē de spū scō natus ex maria & gine. **Un? Eliaas** Ecce ego cōcipi et et pariet filiū. **Quart? articul?** Iohānes euāgelista Pass? sub pōcio pylato crucifixus mortu? et sepultus. **Un? zacharias.** Aspiciēt oēs ad eū quē crucifixerūt. **Quintus articul?** Thomas Descendit ad inferna tertia die resurrexit a mortuis. **Un? Ozeas** o mors ero mors tua mortuus tuus ero in inferno. **Sext? articul?** Jacob? minor. Ascēdit ad celos sedet ad dextrā dei pīs oīpotentis. **Un? Amas** Qui edificat ascēsiōem suā in celo. **Septimus articulus** Philippus Inde vēturus est iudicare viuos et mortuos. **Un? Sophonias** Ascendam ad vos in iudicio. **Octau? articul?** Bartholome? Credo in spiritum sanctum. **Un? de Iohel** Effundā de spū meo sup oēm carnē. **Non? articul?** Mathias Scdm ecclām catholicā scōr cōiōdem. **Un? zacharias** Inuocabūt oēs nomē dñi z seruiēt ei. **Decim? articul?** Symō Remissiōem peccatorum. **Un? Malachias** Deponet deus omnes iniquitates nostras z proiciet omnia peccata nostra. **Undecimus articulus** Judas th. deus Carnis resurrectionem. **Unde Daniel propheta** Educam vos de sepulchris vestris. **Duodecimus articulus** Mathias. Et vitam eter nam. Amen. **Unde Ezechiel propheta.** Euigilabunt omnes. alij ad vitam. alij ad mortem.

¶ Septem peccata mortalia

Ut tibi sit vita semper saligia vita

Monstrat saligia que sunt mortalia septem

luxuria auaricia superbia accidia inuidia

Luxus aua super inuidus ira gula

Saligia

S
A
L
I
G
I
A

Superbia
Auaricia
Luxuria
Ira
Gula
Inuidia
Accidia

¶ Quinq; sensus

Visus et auditus cum tactu gustus odorq;

scz visu auditu. &c.

omnis peccata

Sensibus his quinq; haurit homo scelera

¶ Decem precepta domini

moyssi scripta

In tabulis binis lex est depicta petrinis

tenet scz sequentia

Lex precepta dei continet ista decem

Unum crede deum. Nec iures vane per ipsum

Sabbata sanctifices habeas in honore parentes

Non sis occisor. Fur. Mechor. Testis iniquus

Alterius nuptam. Nec rem cupias alienam

Hec quicunq; velis saluauer accipe iussa

¶ Nota q; decem pcepta sunt data otra decē plagas egyptiacas decem
precepta patēt in his metris Unū crede deū. &c. Et decē plage egyptias
ce patent in his versibus sequentibus

quia in deum non crediderunt

Prima rubens unda

¶ dei sabbata cōtempserūt

Inde culex tristis

q; nomen dei blasphemauerunt

Ranax plaga secunda

quia parentibus non obedierunt

Post musca notetior istis

quia sanctos dei occiderunt

Quintus specus p

quia fornicationi vacat

Inde ibit gram

quod adulterium

Roma reg

Septem

psalterium matrimonium baptismum

Ordo coniugium fons

que fit infirmis ad mortem

Unctio postrema confectio

Septem dona

sapientia intellectus consilium fortitudo

Sap intel con for

Septem opera in

visitare infirmos potare sitientes

Visitare potare

tegere nudos colligere peregrinos

Teg colligo condono

Septem opera misericordie

corrigere peccantem consolari dubitanti docere ignoscentem

Corripe suade doce

consolare mestum ferre iniuriosos orare pro salute

Solare ferre orare

Quattuor

virtutes caritativales

Tres virtutes

theologice

Justicia qua redditur unicuique quod suum

Prudentia qua cognoscatur quod agendum et quod vitandum

Temperantia qua cohercet appetitum ab his quibus vitandum est

Fortitudo qua vincit inimicum

Fides sine qua nemo salvari potest

Spes qua per desiderium suspirium iterum

Charitas qua diligit deum super omnia

Octo beatitudines

Paupertas spiritus mitis lugens miserum

Justiciam petere contra mundum persequi

quia furtis intendit

Delicam septem

quia iniqua a testamento

adventum

adventum

adventum

in sacra

par

o ver

amen

ritus

as scient

pi sci col

cordie cor

redim

dit

ta

deli

His de
Beati pa
Beati m
Beati qu
Beati qu
Beati m
Beati m
Beati pa
Bū d pē

Impugnatio
Impugnatio
obstinatio
Hinc in
contemptu
Ement
Qu

Clar
pauper
Doro

aud

bat
r
ne

scūm

alco

tio a peis

ingrelincens

charitas

fratris amorem

preuma beatum

hūcū p vincta

catū ptra naturam

s. et sodomorum

orātibz nō soluitur

nta laborum

tata aliena

ut dare cōsensum alteri

at ad malefaciendum

consensus

fures aut maleficos z laudat eos

recursus

ose furtū vlt ra

iam facere

utuo

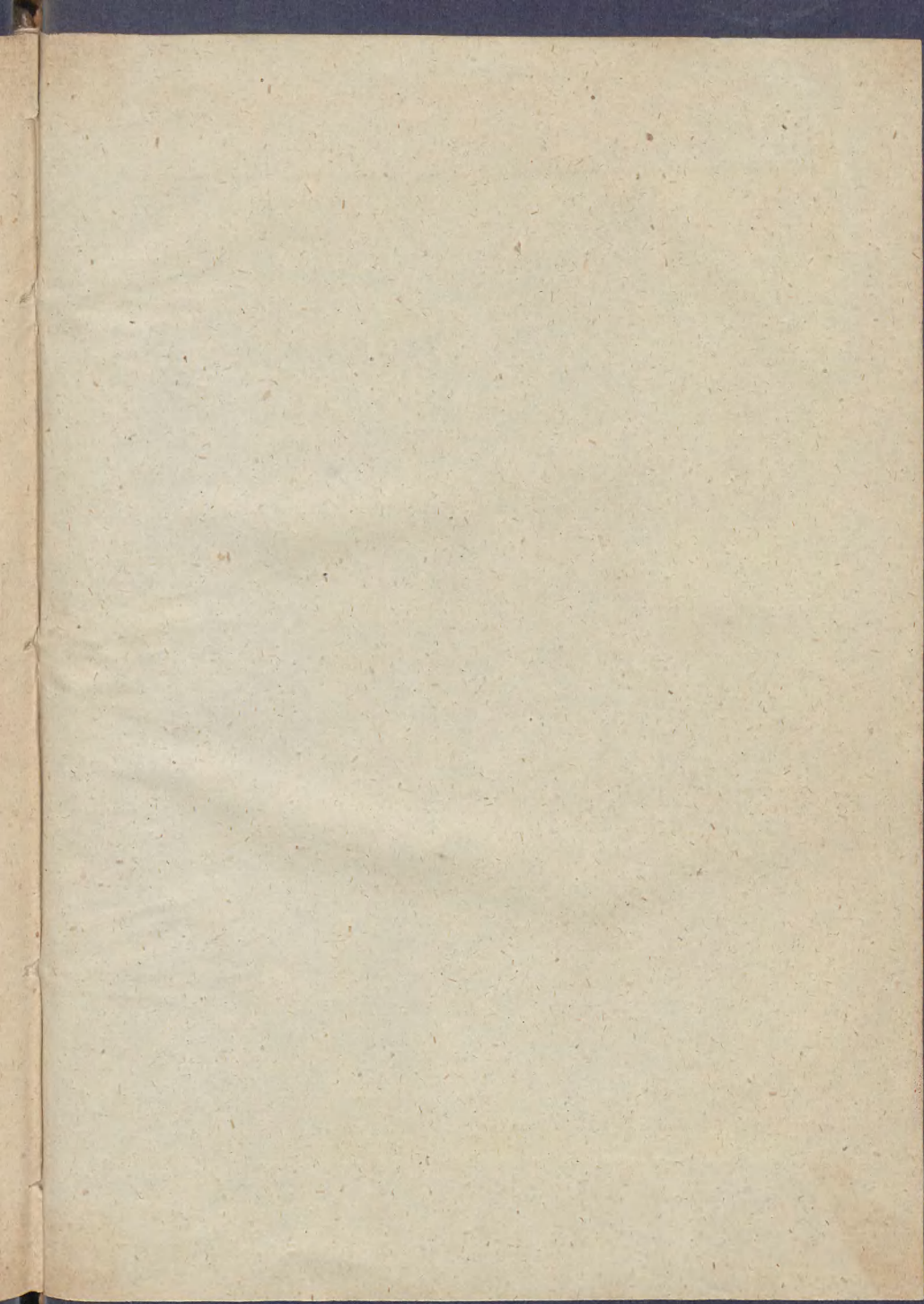
non obitans

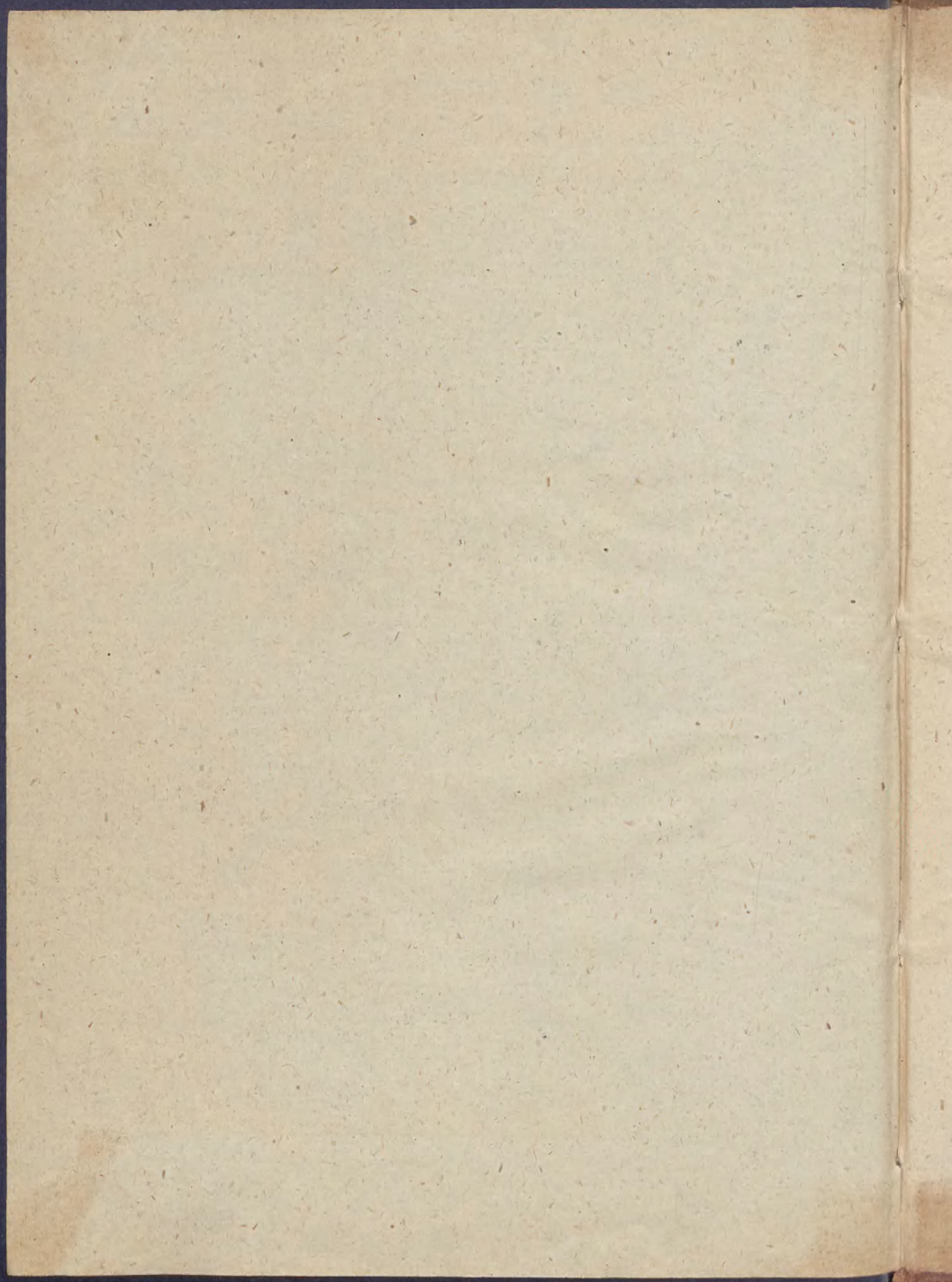
rem ablatam quando z vbi posset

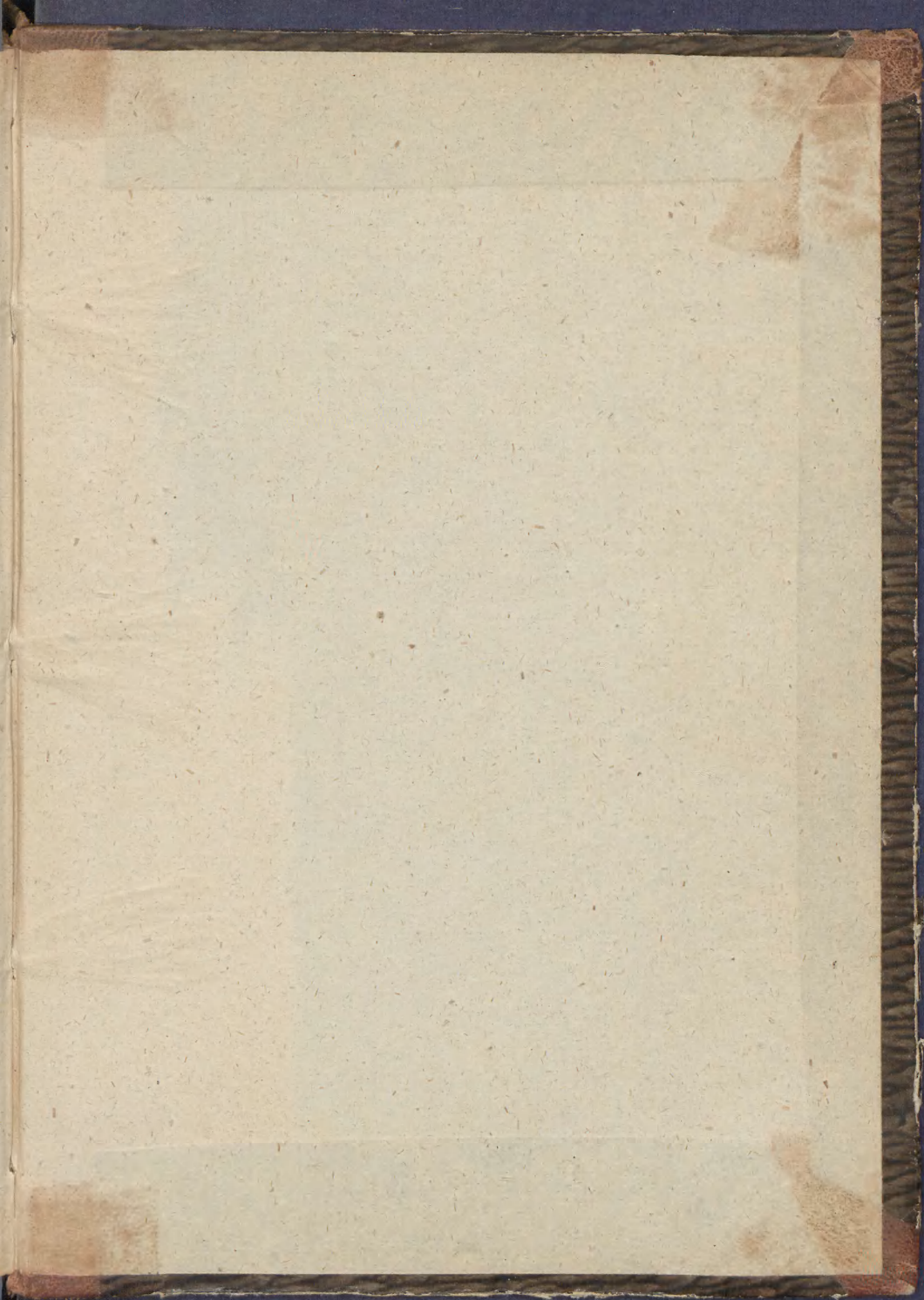
manifestans

as de mīa cōfitebdi et penitendi

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

229362

229361

INKUNABULY